Incunabula

Libri elementarii ad usum Scholarum

Institutio moralis.

Alanus. (ab Insulis 1128 + 1202): Doctrinale altum seu liber parabolarum Alani metrice descriptus.

Colonie per Henr. Quentel.

Hain Rep. bibl. N. 378.

Doctrinale altum seu liber para bolarum Alani metrice descriptus cum sententijs ꝛ metrorum expositionibus vtilis val/ de ad bonorum morum instructionem

Prohemium

Iste liber duobus modis solet nominari Primo ſm quoſdam appellat doctrinale altū Et pro tanto vocatur doctrinale. qꝛ dat doctrinā. Unde doctrinale dꝛ a doctrina. ⁊ omnis liber dans doctrinā doctrinale poteſt appellari. tñ iſtud nomen doctrinale appropriatū eſt illi libro quem cōpoſuit magiſter Alexander de villa dei. qui incipit Scribere clericis. Alio mō ſolet vocari Alanus de parabolis ab inuentore. nā autor iſtius libri vocabat Alanus de quo legit ꝙ cū quodā die ſtuderet pariſius ſciens ſeptem artes liberales necnō leges atqꝫ decreta ſuā ſciam ꝓpoſuit exponere et in aliquē fructū redigere ſeu explicare. Et cū in craſtinum de tota trinitate ꝑdicando vellet ſciam ⁊ noticiā veram de illa cūctis audientibus exhibere. ipſo ꝑgente ad ſpaciū ꝓpe quandā ripariā. cogitans qualiter opus ꝓpoſitū ꝯplere poſſet. quendā puerū repperit. q̇ tenens vnū coclear in manu fecerat vnā paruā foueā modicū ꝓcul ab aqua. et hauriens aquā cū ſuo cocleari portabat ad foueā quā fecerat. ⁊ inſtanter (ſic puer apposuerat aquā in foueā) aqua terrā intrabat. qꝛ locꝰ erat arenoſus Quod videns Alanus dixit puero. O puer quid hic agis. Reſpōdens puer dixit Totā iſtā ripariā in foueā meā ponere ꝓpoſui. nec ceſſabo quouſqꝫ ꝓpoſitū meū adimpleuero. Cui Alanus Quādo putas feciſſe. opus tuū licet ſit puerile. tñ eſt impoſſibile tibi. Cui puer. Hoc citius fecero ꝙ̄ tu ꝓpoſitū tuū adimpleueris. Et Alanus reſpondens dixit. Quid em̄ ꝓpoſui facere. Et puer dixit. Tu propoſuiſti declarare cras totā trinitatē ꝑ tuam ſciam in predicatione. qḋ eſt magis impoſſibile tibi ꝙ̄ qḋ ego ꝓpoſui. Quod audiens Alanus multum territus reuerſus domū ⁊ dicta pueri ꝯmemorans. multū dolens et triſtis ſuā ꝓſumptionē ſiue arrogantiā cognouit. Adueniēte vero die craſtina ⁊ hora predicationis vbi multitudo magna populi fuerat cōgregata Alanus aſcendēs cathedram dixit loco thematis Sufficiat vobis vidiſſe alanū. Quibꝫ verbis dictis deſcendit de cathedra. ⁊ abijt Quod videns populus nō modicū ſtupefactus fuit. Hoc facto alanus verecundia cōfuſus ꝑmanere nolens ibidē trāſiuit burgundiā ⁊ in quadā abbatia ſiſtertiū noīe paſtor ouiū fuit. ⁊ deinde fuit cōuerſus ipſius abbatie ad modū laici. Accidit ꝙ quidam heretici rome aduenerāt. qui per ſua argumēta falſaſqꝫ ſillogiſatōes totā fidē catholicā ſubuertebāt. q̄propter papa mādauit oēs ꝑlatos. abbates. doctores. ⁊ clericos totius chriſtianitatis romā venire. quatenus dictis hereticis reſiſterent. Qḋ abbas magiſtri Alani audiens. alano relicto in abbatia voluit romā pergere. Tunc alanus qui iam ſenſum recuperauerat dixit dño ſuo O domine me tedet hic ſtare: quia diu eſt ꝙ abbatiam non exiui. q̄propter humiliter deprecor vt vobiſcū ꝑgam romam ⁊ bene ſeruiā vobis optimeqꝫ penſabo de equis. Tunc abbas pergens romam duxit Alanum ſecum. Adueniente die diſputationis abbas voluit intrare locum

Prohemium

disputationis cu3 quo alanus voluit intrare Cui abbas dixit. vade ad hospitiũ ⁊ pensa de equis. q2 locum istu3 non potes intrare ꝓpter custodes ⁊ clientes hic existentes. qui non sinunt intrare nisi prelatos ⁊ magnos clericos. ⁊ posses verberari. Cui alanus. volo verberari vt intre3. Et supponens se clamidi seu cappe sui magistri intrauit dictum locu3. et ipse sedens ad pedes sui magistri audiuit disputatione3. Heretici vero proponentes questiones superauerunt christianos et vicerunt Quod videns alanus exiuit latebras dicens magistro suo. Iube dñe benedicere. Et abbas stupefactus dixit alano Sile miser quid vis facere. Tũc Alan9 intrauit dicens vt prius. Jube domine benedicere vsq3 ad terciam vicem. Qđ videns papa ꝑmisit eum arguere. Et alanus recitãs questiones ꝑ dictos hereticos motas arguit ⁊ ꝯfudit illos. Quod videns hereticus cõfusus dixit. Tu es diabolus aut Alan9. Cui alan9 Non sum diabolus. sed alanus. Tunc abbas magister suus voluit sibi suam dignitatẽ donare. quam alanus suscipere noluit. sed ꝑ papam et abbatem fuit sibi concessum vt duos clericos haberet in dicta abbatia. q̃ clerici sub se libros quos ipse dictaret scriberẽt. vbi plures libros fecit. inter quos fecit istum. qui incipit (A phebo phebe ⁊c̃. (Alano vero mortuo fuit sepultus in dicta abbatia sup cuius tumulo scribunt isti versus. Alanum breuis hora breui tumulo sepeliuit Qui duo qui septem totum qui subdidit orbem. Scire suum mores dare vel retinere nequit. Jste liber solet vocari apud litteratos de parabolis. Et dicit parabola a para quod est iuxta. ⁊ bole sententia. quasi iuxta sententiam

Jtem in principio huius libri tria sunt inquirenda. Primo que ⁊ q̃t sunt cause huius libri. Secundo quis est titulus huius. Et tercio cui ꝑti philosophie supponitur. Quo ad primum est sciendum. ꝙ quatuor sunt cause huius libri. scilicet efficiens. materialis formalis. ⁊ finalis Causa vero efficiens fuit venerabilis magister Alanus de quo immediate superius dictum est. Causa vero materialis est bona ⁊ vtilis doctrina. ⁊ parabolarum siue exemplorum positio. vt in ipso continetur. Causa autem formalis est modus procedendi metricus. Et causa finalis est duplex. scilicet grammaticalis. ⁊ moralis. Causa finalis grãmaticalis est. vt perlecto isto libro ac bene intellecto terminorum multorum noticiam ac multas declinationes seu modos significandi habeamus. Causa vero finalis moralis est. vt isto libro perlecto ac bene intellecto bonis moribus atq3 virtutibus adhereamus. Quo ad secundũ sciendum. ꝙ titulus presentis operis est. Incipit liber magistri Alani de parabolis. Uel sic ƀm alios Incipit doctrinale magistri Alani de parabolis. Uel sic Incipiunt parabole magistri Alani. Quo ad tercium sciendum. ꝙ est distinguendum cui parti philosophie supponatur. quia vel legitur grammaticaliter solum. ⁊ sic supponitur philosophie morali rationali. Uel legitur realiter vt scilicet est causa scientie vel doctrine. et sic supponitur philosophie morali simpliciter. His ergo visis sciendum est ꝙ iste liber diuiditur in sex partes siue in sex capitula. ƀm ꝙ diuersimode proceditur. scilicet ƀm diuersam situationem metrorum.

Doctrinale altum

Primũ capitulũ procedit per versus binos. ⁊ incipit in principio ⁊ durat vsq3 ad illã partem (Luctatur. Secũdum capitulum procedit per versus quaternos. ⁊ incipit ibi (Luctatur) et finitur ibi (Nõ teneas aurũ) Terciũ procedit per versus sexternos. ⁊ incipit ibi (Non teneas) ⁊ durat vsq3 ibi (Nõ bene pedib9) Quartũ capl'm procedit per octo versus. ⁊ incipit ibi (Non bene) ⁊ durat vsq3 ibi (Nõ sunt digna coli) Quitũ ꝑcedit ꝑ ꝟsus denos. ⁊ incipit ibi (Nõ st3 digna coli) ⁊ durat vsq3 ibi (Si q̇s arare) Sextum capl'm ꝑcedit ꝑ duodenos versus. ⁊ incipit ibi (Si quis) ⁊ durat vsq3 ad finẽ. Quodlibet aũt capl'm diuidit in tot ꝑtes, quot in eodẽ sunt parabole. vt patebit in processu

Capitulum ꝓmum

a Phebo phebe lumen capit. a sapiente
Insipiens sensum. quo quasi luce micat

¶ Hic autor ꝓsequitur suũ intentum. ⁊ primo ponit parabolam dicẽs ꝙ sicut luna sumit lumen suum a sole. sic insipiens debet sumere sensum siue sapientiã ⁊ bonam doctrinã a sapienti viro Construe (phebe) id ẽ luna (capit lumẽ) id est claritatẽ (a phebo). i. a sole. sic (insipiẽs capit sensum). i. sapientiã (a sapiẽte quo micat). i. resplẽdet (quasi luce)

Nil aliud nisi se valet ardens ethna cremare.
Sic se non alios inuidus igne coquit.

Ponit aliã parabolam dicẽs. ꝙ ethna est mons in sicilia sꝑ ardens. nec potest ardere alios montes nisi seipm. sic est de inuido qui cupiens aliena. ⁊ dolens de prosperis proximi vrit ⁊ coquit seipsum in igne doloris ⁊ tristicie. nihil nocens alijs nisi sibijpsi Construe (ethna) id ẽ talis mons (ardens. nil) pro non ⁊ aliquid. et non (valet) id est non potest (cremare) aliquid (nisi se. inuidus coquit se sic) id est taliter. ⁊ non coquit (alios)

Sus de sorde leuat saltem dum colligit escas
Cur nunq3 surgit sorde volutus homo

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ illud animal sus surgit de sorde siue de palude. saltem dũ vult comedere. Quare ergo homo inuolut9 sorde. i. peccatis non surgit a peccato. s. ꝑ ꝯtritionem. confessionem ⁊ satisfactionem Construe (Sus surgit a sorde saltem dũ colligit). i. congregat (escas. cur nunq3). p non ⁊ vnq3 (hõ volutus). i. inuolutus (sorde) id est peccato (non surgit) sc3 a peccato.

Utribus antiquis vinum committere noli
Nec senibus sensum. quem retinere velis

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ sicut in vasis antiquis vinũ ponere non debemus. ne forte vetustate vasis siue putredine vinum pereat siue vastetur. ita ⁊ sensum nostrum siue secretum quem volumus celare non debemus reuelare senibus. quia vt ait Catho. sensus puerilis est in illis Construe. supple tu (noli ꝯmittere) id est immittere (vinum vtri

bus antiquis.nec)velis ꝯmittere (sensum) .i.secretū (quē velis retinere sensib₎)supple hominib₎

Nititur in vetitum.ꝙ in agros defluat equor
Sic init illicitum q̃zcito peccat homo

¶ Autor ponit aliā parabolā dicens.ꝙ si mare deflueret per campos intraret in locū sibi prohibitū.i.incongruū.q₂ talis nō est locus eius .Siliter homo q̃zcito peccat intrat in peccatū sibi prohibitū a deo Cōstrue (equor nititur)s^e intrare(in vetitū)s^e locū(ꝙ defluat in agros. Sic hō init).i.intrat(illicitū).i.ꝓhibitū(q̃zcito peccat)

Stultior est stulto qui mandat balsama cribro
Et verbis pleno verba tacenda viro

Autor ponit aliā parabolaȝ dicēs.ꝙ ille est bene stultus qui mādat id est immittit 7 ꝯmendat balsama.i.ꝑciosa aromata vel vnguenta cribro q₂ sic perderet totum.Similiter ille non est sapiens qui mādat vel dicit verba tacenda viro loquaci 7 adulatori. Cōstrue. supple ille ē(stultior stulto q̄ mandat)id est immittit(balsama).i. aromata(preciosa cribro) Et ille supple est stultior stulto qui(mandat verba tacenda viro).i.homi (pleno verbis)id est loquaci

Sepe viatorem noua nō vetus orbita fallit
Sic socius socium nō vetus immo nouus

Hic ponit aliā parabolā dicens.ꝙ sicut via antiqua siue ꝯmunis non decipit viatorem.sed via noua.i.nouiter inuenta.sicut sunt sente 7 methodi.sepe deuiant viatorē.Sic siliter socius antiquus.id est ex antiquo notus.nō decipit sociū suū.sed socius nouus 7 nouiter factus bene decipit.q̃re melius debemus diligere socios antiquos q̃z nouos.7 cū ipsis fiduciaȝ habere Construe(orbita).i.via noua(fallit sepe viatorem)sed via(vetus)s^e non fallit(Sic soci₎ vetus).i.ab antiquo acq̄situs nō fallit (imo nouus)s^e socius fallit

Non est in speculo res que speculatur in illo
Eminet et nō est in muliere fides

Autor ꝑ istā parabolā docet nos vitare mulieres dicens.ꝙ sicut res q̄ videt᷑ esse in speculo non est ibi.sic fides que videt᷑ esse in muliere nō est in ea Con.(res q̄ speculat᷑ in speculo nō est in illo)scȝ speculo.(naȝ fides eminet).i.apparet (in muliere.7 nō est)s^e in illa muliere.

In sterili steriles aratrum facit aggere sulcos
Et labor in miseris est sine fruge scolis

Hic autor docet nos fugere paruas scolas ꝑcipue vbi non sunt boni et prudentes magistri.sed accedere ad bona studia siue vniuersalitates vbi scilȝ sunt magistri sapientes 7 prouidi.dicens ꝙ aratrum facit rigas inutiles in agro sterili.id est in agro non fertili.Ita similiter clericus laborans siue studens in scolis miseris nihil prodest Construe(aratrū facit sulcos)id est rigas(steriles)id est nō fertiles.in agro (sterili)id est nō

Ex inopia nascitur copia

fertili siue lapidoso (et labor est sine fruge) id ē sine fructu siue vtilitate (in colis miseris) .i. mali regiminis

De minimis granis fit grandis summa caballi
De breuibꝰ mendis non veniale malum

Hic autor ponit aliam parabolam dicens. ꝙ sicut magnus equus fit ⁊ nutrit de minimis granis. ita peccatū mortale siue magnū peccatū potest generari ⁊ ꝓcedere ex multis venialibꝰ Construe (grandis summa caballi) id est equi (fit de granis minimis. sic malum non veniale) imo mortale vel magnum (fit de mendis) id est de offensis vel peccatis (breuibꝰ) id est paruis ⁊ non magnis

De Auaro

Non sibi sed reliquis aries sua vellera portat
Sic alijs vnit semper auarus opes

¶ Hic ponit aliam parabolam per quam docet nos vitare auaritiā. dicens ꝙ aries siue muto portat lanam suam pro alijs ⁊ non pro se. sic etiā auarus diuitias pro alijs congregat ⁊ non pro se. q̄ nihil audet exponere. imo q̄to plus habet tanto plus cupit Construe (aries) id est muto (non portat sua vellera) id est suam lanam (sibi) id est pro se. sʒ supple portat (pro reliquis) scʒ pro hominibꝰ. (Sic auarꝰ vnit) id est aggregat (semper opes alijs) scʒ hominibꝰ

De Eodem

Non leuiter velli quid ab vnco quod tenet ille
Nec res a loculo. quod tenet arta manus

¶ Ponit aliā parabolā dicens. ꝙ sicut illud qđ tenetꝛ ab vnco. id est a tali instrumento ferreo. vix p̄t euelli. ita silr̄ qn̄ aurū ⁊ argentū tenetꝛ p manus auari. vix p̄t ab eo recuperari. Con. qđ aliq̄d nō p̄t (velli) .i. remoueri (leuiter ab vnco) .i. ab instrumento curuo (qđ ille) scilʒ vncus (tenet. res) id est aurū ⁊ argentū (qđ manus arta) .i. auara tenet non p̄t (velli) id est euelli (a loculo) id est a bursa

De Praeceptore

Mille viris prebere potest pincerna lieum
Pocula doctrine pluribus vnus homo

Ponit aliā parabolam dicens. ꝙ sicut pincerna potest dare vinū mille viris ⁊ pluribꝰ. ita vnus hō plures potest instruere ⁊ docere Con. (pincerna potest prebere) .i. dare (lieum) .i. vinū (mille viris. vnus hō) sᵉ p̄t p̄bere (pocula doctrine pluribꝰ) supple hominibꝰ *Scylla*

De debitore

Accipit et nunq̄ʒ reddit mare stilla receptum
Sic rapit ⁊ retinet debitor era malus

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ stilla .i. periculum marinū. qđ semper recipit aquā maris ⁊ nunq̄ʒ emittit aquā. q̄ aqua ingressa stillā nunq̄ʒ reuertitur ab illa. Sic debitor malus semp recipit pecunias ⁊ alias diuitias inq̄tum potest ⁊ nunq̄ʒ reddit. Construe (stilla) id est periculum maris (accipit) .i. recipit (mare) .i. aquā maris (⁊ nunq̄ʒ) pro nō ⁊ vnq̄ʒ. nō (reddit) vnq̄ʒ (receptū) scʒ aquā introductam sibi (malus debitor rapit ⁊ retinet era) .i. pecunias (sic) id est taliter

Parabolárum Alani

Non leuiter corio canis trahetur ab vncto
Nec nebulo disco dum satietur eo

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ si canis portet vel comedat coriū vnctum siue pingue vel carnes pingues. vix potest ille canis ab illa pinguedine remoueri. Similiter homo gulosus non vult dimittere discum plenum epulis siue mensam nisi fuerit satur ⁊ plenus Con.(canis nō trahitur leuiter a corio vncto).i. pingui(nec nebulo).i. gulosus trahit' leuiter a(disco dū satietur eo)scꝫ disco.

De Guloso

Sub molli pastore capit lanam lupus. et grex
Incustoditus dilaceratur eo

Hic ponit autor aliam parabolam dicens. ꝙ sicut lupus deuorat leuiter oues que sunt sub pastore pigro molli ⁊ ignaro. Ita similiter diabolus deuorat oues. scꝫ christianos. que regūtur per pastorem pigrū ⁊ mollem. scꝫ ꝑ malū prelatū seu curatū qui nō curat de ouib⁊ .i. de aīab⁊ suoꝝ subditoꝝ Construe(lupus capit lanā sub pastore molli). id ē pigro(⁊ grex incustoditus dilaceraf').i. deuoraf'(eo)scꝫ lupo

De Pigro

Clarior est solito post maxima nubila phebus
Post inimicicias clarior est et amor

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ sicut sol est clarior ⁊ lucidior post tempora nubilosa ⁊ obscura sicut post pluuias ⁊ niues. sic etiam amor inter homines est dulcior ⁊ feruentior post inimicicias seu lites ⁊ iurgia.
Construe(phebus)id est sol(est clarior)id est lucidior (solito).i. more ꝯsueto(post maxima nubila)id est post tp̄a opaca. et (amor est clarior post inimicicias).i. dulcior post lites.

Post iram amor maior

Loricam duram possunt penetrare sagitte
Sic cor derisum et mala verba meum

Ponit aliam parobolam dicens. ꝙ sicut sagitte possunt penetrare loricam duram. ita et mala verba possunt penetrare cor sapientis Con. (sagitte possunt penetrare loricam durā).i. arma q̄daꝫ (sic derisum ⁊ mala verba possunt penetrare cor meum)

De verbis contumeliosis

Subtrahe ligna foco si vis extinguere flammas
Sic carnis motus. ocia. vina. dapes

Autor ponit aliam parabolam dicens. ꝙ sicut volens igneꝫ extinguere necesse est eum sub trahere ligna ab igne. Ita similiter si velimus motus carnis extinguere. vt luxuriaꝫ ebrietatem ⁊ alias similes voluptates nos vitare decet ocia ⁊ vina ⁊ abūdantiam epularum. quia illa generant vicia Construe(si vis extinguere flammas)id est ignem(subtrahe ligna foco).i. ab igne. et supple si vis extinguere(mot⁹ carnis. subtrahe ocia vina dapes)id est voluptates

De Remedio contra concupiscentiam

Firmiter in portu tenet puppem anchora morsu
Sic in proposito spes rata corda suo

De homine stabili sive constanti

Hic ponit autor aliam parabolam dicens. ꝙ anchora est quoddã in-strumentum quod missum in mari se figit in terram ⁊ ibidem retinet fir-miter nauem. Ita similiter homo habens bonam spem in se. firmat cor su-um in bono ꝓposito et ibidem illud semper tenet Construe (auchora) id est tale instrumentum ferreum (tenet fortiter puppem) id est naueʒ (in portu) id est in mari (morsu) suo (spes rata). i. firma tenet (sic). i. taliter (corda in suo proposito)

Ripa retentat aquas pelagi. ne migret in arua
Sic tenet irati frena modesta manus

¶ Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ sicut ripa maris tenet aquas maris ne fluant per arua ⁊ ne peragrent mũdum. sic ⁊ manus modesta. scilʒ ratio tenet frena. id est volũtatem irati Construe (ripa retentat) id est retinet (aquam pelagi) id est maris (ne migret) id est transeat (in arua) id est in campos. et manus) id est ratio (irati) supple hominis (retentat) id est retinet (frena). i. mitigat iracũdiam

Sepe cicatrices in vulnera prisca resurgunt
Ad mala facta sui gens male sana redit

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ nos videmus sepe cicatrices resurgere in vulnera antiqua. Sic etiã hõ malus postꝗ̃ saluꝰ factus est a malo adhuc tñ redit ad illud malum Construe (cicatrices resurgũt sepe) id est reuertũtur (in vulnera prisca) id est pristina (gens male sana) id est ꝯuersa (redit ad mala facta). i. peccata

Fragranteʒ vicina rosas vrtica perurit
Et iustos semꝑ turbat iniquus homo

Ponit aliaʒ parabolam dicens. ꝙ vrtica vicina rosis facit illas vri. Sic etiã mali hoïes vastant ⁊ turbãt bonos Con. (vrtica vicina). i. ꝓpinqua rosis (ꝑurit rosas fragrãtes). i. odorantes (Et iniquus hõ). i. malꝰ turbat semꝑ iustos). i. bonos

In palea dum grana iacent immũda videnť
Est similis prauis qui manet inter eos

¶ Ponit aliã parabolã dicens ꝙ sicut grana q̃ iacent inter paleas videnť imũda. ita hõ qui ꝯuersať inter malos hoïes videť esse malus. quare consortia reproboꝝ fugere debemus Construe (dum) pro quãdo (grana iacent in palea videnť immũda) supple homo (est similis prauis) scʒ hoïbus (qui manet inter eos) scʒ malos homines

Ictibus vndarum rupes immota resistit
Et bonus assiduis fluctibꝫ omnis homo

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ sicut rupes firma resistit fluctibꝫ et vndis aquarum. ita similiter homo bonus ⁊ iustus resistit omnibꝫ aduersitatibꝫ et peccatis mundi. Construe (rupis immota) id est immobilis (resistit ictibꝫ vndarum) id est aquaꝝ (Et bonus homo resistit fluctibus assiduis) id est aduersitatibꝫ mũdanis siue peccatis

Parabolarum Alani

Mobile cum vento folium volat arbore raptum
Sic mens instabilis semper vt aura volat

Ponit aliam parabolā dicens. q folia ab arboribꝫ cadentia cum vento volant. Sil'r mens instabilis hominis semp variatur ꝛ nunq̄ in eodē statu pmanet Construe (folium mobile raptum ab arbore volat cū vento. Sic mens instabilis volat) .i. discurrit (vt aura) .i. ventus

Stultus qui puppem sine remige ducit in altum
Et sine subsidio qui graue sumit onus

Ponit aliam parabolā dicens. q stultus est qui ducit nauē in pfundū aque sine remis. Sil'r ꝛ ille est stultus q̄ sumit onus nimis graue sine subsidio vel adiutorio. vt qui assumit scholas regere sine scientia vel qui presumit studere sine libris Construe. spe ille (qui ducit puppem) .i. nauem (in altum) .i. in pfundum aque (sine remige) .i. sine remis (est stultus) et spe ille (qui sumit onus graue sine subsidio) est stultus

Per patulas rimas sol lucens intrat in edem
Corda per auriculas dogma docentis init

Ponit aliam parabolā dicens. q sicut sol intrat per puas apturas tecti in domū. sic doctrina siue scientia intrat in corda pueroꝝ per auriculas

Construe (sol lucens intrat in edem) .i. in domū (p patulas rimas) id ē per aptas scissuras. Sic (dogma docentis) .i. doctrina magistri (init) .i. intrat (corda) pueroꝝ (p auriculas) .i. p aures

Multotiens captum trahit hamus ab equore pisces
Sed bona verba mali nullus ab ore trahet

Ponit aliam parabolā dicens. q piscatores bene trahunt pisces ab aq̄ hamo mediante. sed nullus homo potest habere seu trahere bona verba ꝛ honesta ab ore mali hominis Construe (hamus trahit multotiēs piscem captum ab equore) id est ex mari vel aqua (Sꝫ nullus trahit bona verba ab ore mali) spe hominis

Pauperat ꝛ ditat talorum casibus vlphum
Alea. sed vetat vt mage fiat inops

Ponit aliam parabolā dicens. q vlphus fuit q̄dam lusor qui ꝓpter ludum aleaꝝ cartulaꝝ taxilloꝝ ꝛ aliorum ludoꝝ erat quādoq̄ paup. ꝛ quādoq̄ diues. sed sepius erat pauper q̄ȝ diues. quia quādo diues erat faciliter efficiebatur pauper. sed quādo paup erat vix diues esse poterat ob defectum pecuniaꝝ. quas nō habebat ꝓ ludo exercendo. nam deficiente causa deficit ꝛ effectus Construe (alea paupat ꝛ ditat vlphum) illum virum (casibus) id est euentibꝫ (talorum) .i. taxilloꝝ (sed vetat) id ē ordinat vel permittit (mage) id est magis (vt fiat inops) id est paup. vn⁹ Ludere cum talis non est res spiritualis

Extincti cineres si ponas sulphura viuent
Sic vetus apposita mente calescit amor

De Inconstantia
Ad omnia auxilio opus
De Scientia
De Tessera
De amore

Ponit aliam parabolã dicens. q̄ q̄uis ignis sit extinctus si apponatur sulphur sup cineres calidos. ignis reuiuiscet. Silr si amor verus rememoretur iterum renouatur. et sic homo reincipit amare Construe (extincti cineres viuent si apponas) .i. addas (sulphura. Sic amor vetus calescit) incipit ardere (mente apposita)

Dira caribdis aquas bibit et vomit omnib9 horis
Sic dat sic aufert sors sua dona viris

Ponit aliam parabolã dicens. q̄ est quoddã periculũ marinum quod vocatur caribdis. et est talis nature. q̄ illud quod bibit cito euomit. Ita silr fortuna dat bona viris. et aufert eis bona que dederat. Construe (caribdis dira) illud crudele periculũ marinũ (bibit et vomit) id ē attrahit et euomit (aquas omnib9 horis Sic sors) id est fortuna (dat et aufert sic sua dona viris) .i. hominib9

Currere cogit equum sub milite calcar acutum
Et puerum studio virga vacare suo

Ponit aliam parabolã dicens. q̄ sicut calcar acutum cogit equum cito currere sub equite. Sic aspera virga cogit iuuenem scholarem ad studendum Construe (calcar acutum cogit equum currere sub milite Et virga) aspera (facit puerũ vacare studio suo)

Non perit ipse sua propria qui nauigat aura
Nec vir qui propria degere debet ope

Ponit aliam parabolã dicens. q̄ ille qui sua propria vtitur aura in nauigãdo non periclitat. Silr ille qui sua vtitur propria volũtate non semp perit. ideo sperare semp debemus licet pauperes simus Construe (ipse qui nauigat propria aura) .i. qui vadit propria volũtate (non perit) semp (nec) pro et nõ. et (vir qui debet degere) .i. viuere in paupertate (propa ope) id est proprio labore (non perit) .i. nõ omnino depaupatur.

Tranquillum nequit esse fretum dum peste mouetur
Nec mansuetus homo. dum mouet ira iecur

Ponit aliam parabolã dicens. q̄ mare non potest esse firmũ et stabile dum mouetur tempestate et ventorum impetuositate. sic nec homo mansuetus et pacificus esse potest dum per iram cõmouetur Construe (fretũ) id est mare (nequit esse tranquillũ) id est quietum siue stabile (dum mouetur) id ē cõmouetur (peste) .i. tempestate (Nec) pro et nõ. et (homo) non potest esse (mãsuetus) .i. pacificus vel tranquillus (dum ira mouet) id est cõmouet (iecur) .i. cor hominis.

Cur aperit portam qui claudere non valet illam
Cur mihi rem spondet. qui dare nequit eam

Ponit aliam parabolã dicens. q̄ nos nõ pmittamus aliquid alicui si non velimus seruare. et si sit iniustũ non debemus pmittere. Et dicit. cur ille aperit portam qui nõ potest eam claudere. et cur promittit ille qui nõ potest dare Construe (cur) id est quare. sp ille (aperit portam qui non

valet claudere illam)sc3 portã.⁊ spᵉ ille(cur spõdet).i.pmittit(mihi rem qui nequit).i.nõ potest (dare eam)sc3 rem pmissam

Concipit vt pariat mulier dum venerit hora
Tu quoq₃ suscipiens des aliquando mihi

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ mulier concipit vt pariat dum tem-pus affuerit. Silr si tu suscipias ab aliquo dona aliqua. debes etiã aliquã do dum locus affuerit de tuis bonis donũ aliquod ipsi tribuere. Con-strue(mulier concipit vt pariat.dum hora venerit)sc3 pariendi(quoq₃).ꝑ et.⁊(suscipiens)aliquid spᵉ a me(des aliqñ mihi)aliquid

Nulla potest sedare sitim flagrantib⁹ vnda
Copia nec cupidi cor satiare viri

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ nulla aqua potest sedare sitim in ho-minib⁹ epate calidis. sicut sunt hydropici. Silr nulla abundãtia bonoꝝ temporaliũ ⁊ diuitiaꝝ potest saciare cor hominis cupidi siue auari Cõ-strue(nulla vnda).i.aqua(potest sedare).i.satiare(sitim)hominib⁹(fla-grantib⁹)sc3 epate(nec copia).i.abundãtia spᵉ diuitiaꝝ(potest saciare cor cupidi)id est auari hominis

Vipera virus habet. que cum calet illud euomit
Claude sinum prohibe ne calefiat ibi

Ponit aliam parabolã dicens.ꝙ vipera est serpens habẽs venenũ.que cum calet siue quãdo irascitur euomit siue emittit illud per os.quare clau-de sinum tuum ne ille serpens intret ibi.quasi diceret ꝙ praue cogitatõẽs habent virus.sc3 affectum mali.que cum calent.i.delectant euomunt il-lud virus.sc3 suum affectum.⁊ inde prouenit malum siue peccatũ. quare debes claudere tuam mentem.ne praue cogitationes intrent illam. Cõ-strue(Vipera h3 virus).i.venenũ(que)sc3 vipera (cu3 calet).i.irascitur (euomit illud)sc3 venenũ(claude sinũ)sᵉ tuũ.id ẽ cor tuũ (ꝓhibe ne)sᵉ venenũ(calefiat ibi).i.in corde tuo.

De nuce fit corulus. de glande fit ardua quercus
De paruo puero sepe peritus homo

Ponit aliã parabolã dicẽs. ꝙ sicut de parua nuce ⁊ de parua glande fi-unt magne arbores.ita de vno paruo puero sepe fit hõ magnus sapiens et prudẽs.quare iuuenes floccipendere nõ debemus Construe(corul⁹ fit de nuce).i.de fructu nucis.⁊(de glande fit quercus ardua).i.alta. Si-militer(hõ peritus).i.sapiens.fit(sepe de paruo puero)

Futile vas fundit, sincerum vina retentat
Sic audita tenet mens bona. fundit hebes

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ vas futile.i.fractum effundit vi-num.sed vas sincerum.id est integrum retinet vinum ⁊ non perdit illud Sic mens bona retinet bonas doctrinas ⁊ bonos mores. et mens hebes obliuiscitur illos Construe(vas futile).i.fractum(fundit).i.effundit (vina)sed vas(sincerum).i.integru(retentat).i.retinet vina(Sic mẽs bona tenet audita).i.bonas monitõẽs.⁊ mẽs(hebes fundit).i.obliuiscit.

Doctrinale altum

In nihilum nix alta fluit. si desuper ymber
Decidat. et vicio fama perempta perit

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ nix alta ꝛ magna vertitur in nihilum pluuia desup cadente. Sil'r bona fama ꝛ bonum nomen depditur vicio adueniente ꝛ illam denigrãte Construe(nix alta).i.magna (fluit) id ẽ vertitur(in nihilum.si ymber).i.pluuia(decidat)id est cadat(desup)id ẽ de celo. Sic(ꝛ fama pempta)id ẽ denigrata vel destructa(vicio).i. crimi ne(perit) id est depditur vel amittitur

Stratus humi palmes subeuntibꝫ indiget vlmis
Indiget auxilio diuitis omnis inops

Ponit aliam pabolam dicens. ꝙ palmes siue palus indiget virgis vl mi.id ẽ illius magni arboris.vt inde erectus sustineat. ꝛ cum alijs palmi tibus sit ligatus siue fortificetur. Sil'r omnis homo paup auxilio diuitis indiget.vt inde sustentet ꝛ viuat Construe (palmes stratus).i. pstra tus(humi)id ẽ in terra(indiget vlmis)illis arboribꝫ(subeuntibꝫ).i.susten tantibꝫ ipsum palmitẽ.scꝫ per suas virgulas Sic (omnis inops).i. omis hõ pauper (indiget auxilio diuitis)

Non possum cohibere canem quin latret vbiqꝫ
Nec queo mendaci claudere labra viro

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ homo nõ potest prohibere canem qn latret vbiqꝫ. Sil'r nullus potest prohibere virum mendacẽ quin mentia tur vbiqꝫ Construe.ego (non possum cohibere)id est phibere (canem quin latret vbiqꝫ)id est in omni loco(ne) pro et nõ.ꝛ non (queo claudere labra)id est labia siue os(viro mendaci)

Fumum non ignem iaculatur ab ore caminus
Colloquio non re liuor obesse potest

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ caminus .i. fornellus euomit fumum tm̃ ꝛ non ignem. Sil'r inuidus homo non potest nocere nisi colloquio.et non emittit nisi solum ventum ab ore quẽ perdit Construe (caminus) id est fornellus (iaculatur)id est emittit(ab ore fumum) et (non)iaculat (ignem) Sic (liuor)id est inuidia(potest obesse).i.nocere(colloquio)id ẽ verbis(ꝛ non re)id est in facto

Non domus sed dominus laudetur. si bonus is sit
Si autem dominum spernimus atqꝫ domum

Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ si aliquis dominus vel magister ali cuius domus sit bonus. debemus laudare dominũ ꝛ non domũ. Sed si sit dominus malus.ꝛ dominũ ꝛ domum pcontemnere debemus Cõstrue (dominus)sp' alicuius domus (laudetur.ꝛ nõ domus.si is) scꝫ dñs(sit bonus Si autẽ)pro si.ꝛ psed.ꝛ pro nõ.sed si dñs nõ sit bonus.nos(sper mus dominũ atqꝫ domum)

Non ibis rostrum. non ardea deserit anum
Non leuiter vicium. dum facit illud homo

Ponit aliam parabolam. ⁊ dicit ꝙ ibis .i. illa auis semꝑ portat suum rostrū. ⁊ ardea .i. talis auis semꝑ portat suam caudam. Sil'r homo faciens aliquod peccatum non relinquit illud. sed semꝑ portat vel in mente vel in corde. Construe (ibis) illa auis (non deserit) .i. nō derelinquit (rostrum) supple suū. ⁊ (ardea) illa auis (non deserit anum) .i. caudā suam. sic (homo) supple non deserit (leuiter) .i. faciliter (vicium) .i. peccatū (dum) pro quando (facit illud).

Aufert de solo nigra nubes lumina solis
Et patris auxilium dira nouerca mihi

Ponit aliā parabolā dicens. ꝙ nubes nigra aufert sepe lumina solis a terra. Sic nouerca .i. vxor patris tui. que tua nō est mater. auxiliū sepe tibi tollit quod pater sepe tibi preberet Cōstrue (nubes nigra aufert) id ē tollit (sepe solo) .i. terre (lumina) .i. claritatē (solis) sic (⁊ dira nouerca) tollit (mihi auxilium patris) supple mei

De nouerca

Non semper moriuntur aues quibus insidiatur
Arcus. nec mihi sunt tela nec hasta mine

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ aues quibus aucupes cū arcu vel aliter insidianꝰ non semꝑ moriunꝰ. Sil'r homo cui minatur vel insidiaꝰ cum armis nō semꝑ moritur. Construe (aues non moriunꝰ semꝑ quibus arcus insidiaꝰ. nec mine sunt mihi tela nec hasta)

De Insidiis

Sidera splendorem non possunt addere soli
Cum superet solis lumina cuncta iubar

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ omnes stelle celi non possunt lumini siue claritati solis aliquid addere vel diminuere.. cum ipse sol excedat eas in claritate.. Quasi diceret ꝙ homo preclarus ⁊ potens siue sapiens nō potest sugari a minimis siue stultis Construe (sidera non possunt addere) .i. augmētare (splendorem) .i. claritatē (soli. cum iubar) .i. lumē (solis superet) .i. excedat (cuncta lumina) .i. stellas

Virtus per se datur

Si catho sis ⁊ vis in candida vertere nigra
Curaqꝫ sit cure. diues ⁊ esse potes

Autor dicit. ꝙ si tu es sapiens ⁊ habes practicā alicuius artis vel sciencie adhibe diligentiā in exercendo tuam artem siue sciām in loco debito ꝺm tuam artem. nam homo rhetor nihil aut parū pficeret in puo opido. sed multū proficiet in curia alicuius pncipis. ⁊ cito diues erit Cōstrue (si tu sis catho) .i. sapiens (⁊ vis vertere nigra) .i. pauꝑtatē) in candida) .i. in diuitias (qꝫ) ꝓ et. (⁊ cura) .i. diligentia (sit cure. ⁊ potes) id ē poteris (esse diues) id est locuples.

In viscum volucres ducit cum cantibus auceps
In fraudem gentes blesa loquela viri

De blando

Ponit aliā parabolam dicens. ꝙ auceps ducit aues in viscum cū dulcibus cantibꝰ. sic ⁊ hō blandus ⁊ suauis decipit hoīes cum suis verbis fallacibꝰ ⁊ nephandis Construe (auceps ducit volucres in viscū cum cantibꝰ. ⁊ vir ducit gētes in fraudē loquela blesa) .i. cū blando sermone.

Doctrinale altum

Impetus est siluis et vasta leonibus ira
Et tamen inter se ius sociale tenent

Ponit aliam parabolā dicens. ꝙ magnꝰ impetus est qñq̄ in siluis.i. in nemoribꝫ. qñ arbores ꝑcutiūt seinuicē ꝓpter agitatōes ventoꝝ. Et si milr̄ ira maxima est inter leones. ꝛ tñ sunt sibiinuicē sociales. ꝛ silr̄ viuunt ita ꝙ si cetera aīalia vellent minimo leoni nocere. oēs alij leones succurrerēt ei. Silr̄ ꝛ hoīes debent se silr̄ associare. sic ꝙ si aliquis inimicus alicui homī nocere ꝓsumat noceat omnibꝫ. licet inuicē qñq̄ rixent. Cō. (Impetꝰ).i. turbatio (est siluis).i. arboribꝫ (ꝛ ira vasta).i. crudel (est leonibꝫ).i. inter leones (ꝛ tñ tenēt inter se ius sociale).i. pacificā societatē

Post noctem sperare diem. post nubila solem
Post lachrymas risum leticiamq̄ȝ potes

Ponit aliam parabolā dicens. ꝙ post noctem diem ꝛ post nubila et pluuias solem speramus. Silr̄ post lachrymas ꝛ dolores atq̄ȝ aduersitates risum leticiā atq̄ȝ prosperitatē sperare debemus. Construe. tu (potes sperare diem post noctem. ꝛ solem post nubila) sic potes sperare (risum ꝛ leticiam post lachrymas).i. post tristiciam

Omnia cesar erant. sed gloria cesaris esse
Desijt. et tumulus vix erat octo pedum

Ponit aliam parabolā nos ammonēs ne simus supbi ꝛ ventosi nec auari dicēs. ꝙ cesar erat impator rhomanꝰ ꝛ dñs ac rex totiꝰ mūdi tam in longitudine q̄ȝ in latitudine. ꝛ tñ ipo mortuo ab oībꝫ his fuit spoliatꝰ et fuit sibi solū relictus tumulus q̄ vix erat octo pedū longitudinis.

Cōstrue (oīa erant cesar. sed glīa cesaris desijt esse) scȝ in morte (et tumulus) eius (erat vix octo pedum) scȝ in longitudine

Non ruit in rupes nec in alta pericula nauis
Quam maris in motus remige rector agit

Ponit aliā parabolā dicēs. ꝙ nauis q̄ regit ꝑ nautā sapientē non perit in rupes illas ꝑcutiendo. nec incidit in magna pericula maris. licȝ regat ꝑ remigē q̄ parua est. Silr̄ hō potens ꝛ diues non ꝯfundit si bono cōsilio pauperis sapiētis regat. licet ipse pauꝑ sit modicꝰ. Construe (nauis nō ruit in rupes nec in alta pericula).i. magna ꝑicula (quam rector agit).i. agitat (in motus maris remige).i. cū remige.

Capitulum secundum

Vetatur cum nocte dies. cum nube serenum
Cum tenebris lumen. cum nece vita vigens
Sic labor in nobis: nam spiritus et caro semper
Pugnant. et morimur si caro vincat eum

Hic assignat scdm caplm. in quo procedit p quatuor z quatuor metra. in quib autor ponit sentētias puerbiales seu parabolas ad bonos mores nos erigētes. Vñ pmo ponit talez pabolā dicens. q dies sp luctat cū nocte et nox cū die. z lumen cū tenebris. z ecōuerso. z mors cū vita z ecōuerso. Silr in nobis filiis labor erit. nā spūs nr semp cuz carne nostra certat. Sed si spūs vincat carnē viuemus et paradisum ascendemus. sed si caro vincat spm moriemur z ad inferna descendem. Cō. (dies luctat cū nocte. z serenū luctat cū nube). i. cū obscuro. z (lumē luctat cū tenebris) z (vigens vita luctat cū nece). i. morte (Sic labor ī nobis) ē (nā caro z spūs pugnāt sp. z si caro vincat eū) sc spm (morimur)

Pondera portat equus. bos terram sulcat aratro
Vellera portat ouis. seruat ouile canis
Omnia quippe sue nature debita soluunt
Preter eum qui plus his rationis habet

Ponit aliam parabolā dicens. q naturaliter equus portat pondera et bos sulcat terram aratro. ouis portat lanam. z canis custodit ouile. et hec sibi pueniunt naturaliter. Silr omnia viuētia soluunt debita nature. s faciendo. preter hominē qui habet plus rōnis aliis animalib brutis. Nam deus voluit animalia bruta subiici hominibus. vt in psalmo Omnia subiecisti sub pedib eius. Sed ipse homo debet subiici deo scilz mandata eius seruando. bona opera faciendo. z custodiēdo se a peccatis.

Construe (equus portat pondera. bos sulcat terram aratro). i. fodit terrā (ouis portat vellera). i. lanā. et (canis seruat). i. custodit (ouile). i. caulam (Quippe). i. certe (omnia soluunt debita nature). i. faciunt qd debent (preter euz qui habet plus rōnis). i. preter solum hominē (his) id est istis aialibus brutis Nota q qn iste due dcōnes. s. plus et magis significant excessum qlitatis tunc reqrunt post se gtm. Sed si significent excessum qtitatis reqrunt post se abltm vt in pposito. vñ. Plus q magis qrunt gtm qualitatiue. Sed abltm dabunt tibi quātitatiue.

Ethereus motus mouet omnia sydera. preter
Unum. sed semp permanet illud idem
Sic constans et fidus homo sine fine tenebit
Hunc in amore modum. quem tenet ipse semel

Ponit aliā parabolā dicens. q celū mouet omia sidera pter vnū qd vocat polus antarctic. quod sp in vno loco pmanet ad modū rote. q qs uis mouet eius tñ axis nō mouet. Silr homo fidus z pstans tenebit fidem pmissionēq z bonū amorē quē pmisit vel incepit habere Construe (motus ethereus). i. motus celi (mouet omia sidera pter vnum) id est pter polū antarcticū (sed illud) sc fidus. s. polus antarctic (pmanet semp idē). i. in eodē loco (Sic homo pstans z fidus tenebit sine fine hunc modū in amore. quē ipse) scz homo (tenet). i. tenuit (semel)

De offo
De [illegible] Constante

Phebus ab occasu rursus raptatur ad ortum
Quem prius huc illuc machina versa tulit
Sic in amicicia mundus stat flagrat ⁊ ardet
Corruit ⁊ surgit. quod magis amat odit

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ sol nunc de oriente tendit ad occidentē. ⁊ de occidente ad orientem. ⁊ q̄nq̄ȝ cadit. s. ad occidentem. ⁊ q̄nq̄ȝ surgit. s. ad orientem. ⁊ q̄nq̄ȝ est altus ⁊ q̄nq̄ȝ est bassus. ⁊ sic semꝑ mouetur. Sic silr̄ amor hui⁹ mundi est mutabilis ⁊ variabilis. quia quādoq̄ȝ amat. quādoq̄ȝ odit. q̄nq̄ȝ nocet. q̄nq̄ȝ placet. q̄nq̄ȝ cadit. q̄nq̄ȝ surgit. et nunq̄ȝ in eodē statu permanet. Construe (phebus raptatur). i. tēdit (ad ortum). i. ad orientē (ab occasu). i. ab occidente (quem) scȝ solē (machina). i. compositio (versa tulit). i. portauit (prius huc) atq̄ȝ (illuc. Sic mundus stat in amicicia) ⁊ supple mundus (flagrat). i. calet (⁊ ardet) ⁊ supple mūdus (corruit). i. cadit (⁊ surgit) ⁊ supple mundus (odit) illud (quod magis amat) vn̄⁹. Flando gero bellum. canem micis. inde flabellum. Nescit apollo quia sic iunctos inde repello.

Tutior est locus in terra q̄ȝ turribus altis
Qui iacet in terra non habet vnde cadat
Impetus ⁊ venti tonitrus ⁊ fulmina turres
Flatibus euertunt. stare sed yma sinunt

Ponit aliam parabolam docens nos magnos honores ⁊ diuitias fugere dicēs. ꝙ locus est tutior in terra q̄ȝ in altis turrib⁹ ⁊ alijs locis similib⁹ ꝑiculosis. quia qui sedet in terra cadere non potest. cum non habeat vnde cadat. Et ꝙ locus bassus sit tutior alto patet. quia venti tonitrua fulmina ⁊ tempestates maxime regnāt in locis altis. quare leuiter subuertuntur. sed in locis bassis ⁊ absconsis minime vel saltem parum regnant ⁊ vix subuertuntur. quare magnos honores ⁊ potentias siue diuitias fugere debemus. ne subuertamur in maximam inopiam siue pauꝑtatem. s. post mortem: Construe (locus est tutior in terra q̄ȝ in altis turrib⁹) supple ille (qui iacet in terra non habet vnde cadat) nam (impetus ⁊ venti tonitrus ⁊ fulmina euertunt turres flatibus. sed sinunt) id ē dimittunt (stare yma) id est bassa.

Non possunt habitare simul contraria. cum sint
Mors ⁊ vita: procul decidet hec ab ea
Sic duo sunt que non possunt intrare cor vnum
Vanus amor mundi. verus amorq̄ȝ dei

Ponit aliā parabolam ꝑ quā docet nos odire mundū ⁊ eius pompam dicēs. ꝙ mors ⁊ vita non possunt esse simul ⁊ semel in eodem. cum sint contraria. Silr̄ alia duo contraria sunt que non possunt esse in vno corde simul. s. amor dei ⁊ amor mūdi. q: nemo potest duob⁹ dominis seruire. s. deo ⁊ mammone. vt habetur in euangelio Construe (mors ⁊ vita nō possunt habitare silr̄ cum sint cōtraria. hec) scȝ mors (decidet). i. se

parabitur(procul).i.longe(ab ea)scз a vita(sic duo sunt que non pos-
sunt intrare vnum cor)supple hominis.scз(amor vanus mundi.qз).p ꝛ
(amor verus dei)qꝛ illa nō possunt simul esse in eodem

Stratus humi non surgit item dum poplice flexo
Portat onus graue quo precipitatur equus
Sic homo qui magna vitiorum mole grauatur
Non nisi deposita mole leuari potest

Ponit aliam parabolā dicens.ꝙ sicut equus onus graue portans cadēs in terraз surgere nō potest nisi prius deponatur tale. sic homo peccatis suis grauiter oneratus surgere non pt nisi pctā sua deponat p ꝯfessionē. ꝯtritōeз.ꝛ satisfactōeз Cōstrue(equus strat⁹).i.pstratus(humi).i. terre(nō surgit item).i.iterū(dū).p qn̄(portat on⁹ graue.quo)scз onere (pcipit poplice flexo).i.cadit genu curuato Sic hō q̄ grauat magna mole)i.pōdere(viciorum.nō pt leuari nisi deposita mole)i.pondere pctōrum.

De Confessione

Non quo nauta volet, sed quo volet aura vehetur
Puppis, cum tumidi venerit vnda maris
Non quo propositum, sed quo sors ducit eundum
Est homini licitum quo docet ire via

Ponit aliam parabolam dicens.ꝙ mari existente turbido et inflato seu impetuoso.nauis non tendit quo nauta dirigere ꝓponit. sed quo vnda ducere nititur Sic similiter homo non ducit vitaз suam ꝼm proposi-tum suum.sed ꝼm ꝙ fortuna ducit. vnde licitū est homini pgere quo via ipm ducit Construe(puppis)id est nauis non(vehit)id est trahitur (eo)supple loco(quo nauta volet).i.velit (sed eō loco quo vnda maris velit)id est trahit vel ducit(cuз vnda maris tumidi).i.inflati(venerit) Similiter supple nō vado(propositum)id est iuxta propositū siue vo-luntatem.sed vado supple eo loco(quo sors).i.fortuna(ducit eūdū.licitum est homini ire)supᵉ eo loco(quo via docet.

Apparet et fantasma viris.sed rursus ab illis
Vertitur in nihilum:quod fuit ante nihil
Sic adest et abest fugitiui gloria census
Non prius aduentat ꝙ̄ quasi fumus eat.

De Gloria

Autor ponit aliā parabolam dicens.ꝙ sicut nobis somniantibus appa-rent multa fantasmata que non sunt in reruз natura.nec quandoqз pos-sent esse.que tamen eis vera videtur.sed nobis euigilantibus ꝛ de som-no surgentibus falsa noscuntur et in nihilum rediguntur. et sic idem re-ducitur in idem.quia nihil reducitur in nihil. Similiter est de gloria et honore mundi et bonorum eius que post mortem quasi somnia a nobis videbunt Et adhuc pauperes multos viuere videmus.qui tamē olim diuites et potentes fuerūt.diuitie tamen eorum ꝛ potentie preterire nūc quasi somnia videntur.quia in nihilum sunt redacte Cōstrue(fantas

ma).i.somniū(apparet viris.sed quod fuit ante).i.prius(nihil vertitur rursus).i.iterato(in nihilum.ab illis)scꝫ hominibꝫ siue viris sommanti bꝫs(gloria census).i.diuitiarū(fugitiui adest ꝛ abest sic).i.taliter(q̄) supᵉ gloria(nō aduentat).i.non aduenit prius.(q̄ꝫ cat).i.recedat (quasi somnus)id est ad modum somnij

Dum calor est et pulchra dies formica laborat
Ne pereat dum nix venerit alta fame
Sic iuuenis dum tempus habet sudoribus aptum
Querat.quo possit lassa senecta frui

Ponit aliā pabolaꝫ di.ꝙ formica estate calida dieqꝫ claro vigente incessanter ꝑ victu laborat suamqꝫ ꝓuisionē faciens nidū suuꝫ granis replet. vt duꝫ hyems aduenerit ꝛ nix supꝫ terram ceciderit deinde viuere possit absqꝫ labore.Silr̄ iuuenis dū tēpus habet ꝛ corpus aptum laboribꝫ incessanter laborare debet vt senectute adueniente de suis proprijs laboribus sine opprobrio viuat et nutriat Cōstrue(formica laborat.dum) pro qn̄(calor est et pulchra dies).i.qn̄ estas est(ne pereat fame).i.ne deficiat(dū nix alta venerit.sic iuuenis querat)supᵉ illud(quo senecta lassa).i.tempore senectutis(possit frui)id est vti(dum) pro quādo (habeat tempus aptuꝫ).i.conueniens(sudoribus)id est laboribꝫ.vnde leguntur tales versus.Dum iuuenes estis et tempus habere potestis.Cur non addiscitis ne vnqꝫ bestia sitis

Non adeo sublime leuat leuis ala volucrem
Quin redeat rursus rura relictta petens
Non ita subuectos rota surgens tollit in altum
Quin vergens illos rursus ad ima ferat

¶ Ponit aliam parabolam dicens.ꝙ ala non in tantum eleuat suam volucrem in altum quin adhuc speret ad ima loca redire.scꝫ ad terram Similiter rota fortune non intantum eleuat hominem quin adhuc posset illum deprimere ꝛ ad ima loca reducere Cōstrue (ala leuis non leuat volucrem)id est auem(adeo sublime)id est tam alte (quin redeat rursus petens rura relicta) id est quin reueniat ad prata dimissa (sic rota) supple fortuna(surgēs non tollit)id est non portat(in altuꝫ subuectos) id est subleuatos(sibi ita)id est intantum (quin vergens) id est portās (illos ferat rursus ad ima)id est ad bassa

Ebrius ante bibit q̄ꝫ nauseat.ante ligurrit
Quā vomat.ante leuat q̄ꝫ pede firmus eat
Non sic in nobis.nec est sic ordo retentus
Ante docere modo q̄ꝫ didicisse iuuat

¶ Ponit aliā pabolam dicens.ꝙ ebrius bibit anteqꝫ nauseat.et gulosus cōmedit anteqꝫ vomat.et hō surgit anteqꝫ vadat.sed hic ordo non est in hoībus.qꝛ aliqui volunt citius esse magistri anteqꝫ sunt discipuli.

et citius domini q̄ꝫ serui. et sic de alijs Cōstrue (Ebrius bibit anteq̄ꝫ nauseat. et ligurrit anteq̄ꝫ vomat. et leuat). i. surgit (anteq̄ꝫ eat firmꝰ pede. nō) supple est (sic in nobis. necordo retentus sic in nobis iuuat modo docere anteq̄ꝫ didicisse)

Non emitur care res legibus empta fororum
Venditor et emptor sunt tibi mente pares
Sed nihil est sub celo quod sit carius emptum
Quā quod emunt longe fronte rubente preces

¶ Ponit aliam ꝑabolaꝫ dicens. ꝙ res empta legibus foroꝝ. i. realiter ad modū mercantiaꝝ in foro siue nūdinis nō emitur care. sed nihil est emptum carius sub celo q̄ꝫ illud qđ ꝑ lōgas preces emitur et cū maxima verecundia Construe (res empta legibus) id est consuetudinibꝫ (fororum non emitur care. venditor et emptor sunt ibi pares mente) id ē concordes (Sed nihil est sub celo quod sit emptum carius. q̄ꝫ quod longe preces emunt. fronte). i. facie (rubēte). i. verecūdante

Dentibus attritas rursus bos ruminat herbas
Ut totiēs trite sint alimenta sibi
Sic documenta tui si vis retinere magistri
Sepe recorderis. que semel aure capis

¶ Autor ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ sicut bos herbas ꝑ eū comestas sepiꝰ ruminat ⁊ atterit. vt sic attrite leuiꝰ ille herbe in stomacho digerant. Sic silr̄ si tu velis retinere documēta tui doctoris q̄ semel ab eo audiuisti. necesse ē vt ea sepe recorderis in aīo Con. (bos rumīat rursuꝫ herbas attritas dētibꝫ. vt) sc̄ herbe (trite totiēs sint alimēta) i. nutrimēta sibi. sic recorderis sepe documēta tui mgr̄i q̄ capis) ꝯcipis (aure) ꝑ aurē. si vis r̄tinē

Follibus inclusas faber improbus excitat auras
Dum ferrum durum molliat ipse focus
Sic ortus furor intus agit precordia stulti
Dum reddit molles litis agone vires

Ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ faber excitat ventuꝫ inclusuꝫ in follibus cōtra ignē quousq̄ꝫ ferrū ex̄ns in igne fiat molle. Sic furor inclusus in corde agitat corpus hominis in litis agone. quousq̄ꝫ ipm corpus molliat ⁊ fiat debile. ⁊ hō fiat quasi mutꝰ et insensatꝰ. Con. (faber improbꝫ excitat aures). i. ventū (inclusas follibꝫ). i. in illis instrumētis (dū ipe focꝰ molliat ferrū durū. Sic furor). i. ira (ortꝰ intus agit). i. agitat (p̄cordia stulti) hoīs (dum). i. donec (reddit vires molles agone litis)

Voce molosorum latebris arcentur onagri
Exit et ipse canum dente timendus aper
Sic et presbyteri viciosos vrgere debent
Et nisi peniteant ense ferire dei

¶ Ponit aliã pabolã di. ꝙ asini siluestres voce leporarioꝝ cogunt exire latebras siue foueas. et etiã aper qd̕ est aĩal valde timẽdum sil'r exit foueam canibus mordentibꝫ euz. Sil'r presbyteri q̃ sunt canes ecc̃iam custodientes. vitiosos ⁊ malos hoĩes q̃rere debẽt. et illos castigare dente. id ẽ sermone. ⁊ nisi se velint emẽdare debẽt eos ense iusticie punire. vt alijs cedãt in exemplũ Cõstrue (onagri). i. asini siluestres (arcent). i. cogunt. (exire latebris). i. a locis obscuris) voce molosoꝝ). i. illoꝝ magnoꝝ canũ (et aper). i. porcus siluestris (timendus). i. metuendus (exit dente canum). i. canibꝫ eum mordentibꝫ (sic presbyter idebẽt arguere viciosos) suppᵉ homines. et nisi ipsi vitiosi peniteant. presbyteri (debent viciosos ferire ense dei) scꝫ iusticia.

Et diues et miser fuit olim rex mida diues
Auro. sed vite conditione miser
Sic custos census. sic omnis viuit auarus
Dum nihil et multum possidet ipse boni

¶ Ponit aliã parabolã dicens. ꝙ sicut rex Mida sic appellatus fuit potens et ꝓmaxime diues et plenus opibus mundanis. sed fuit miser et pauper ꝯditione sue vite. Sic auarus et custos census multa tpalia possidet bona. ⁊ tamen nil boni possidet. cum seip̃m non possideat Construe (rex Mida fuit olim diues et miser) fuit inquã (diues auro. ſꝫ miser ꝯditione vite. sic omnis custos census). i. pecunie (viuit sic). i. taliter (et om̃is auarus sic. dũ ip̃e) scꝫ auarus (possidet multuz. et nihil) ꝓ non et aliquid. et nõ) possidet aliquid boni)

Hesperus astrorum se prefert vespere primum
Et facit immensum quo micat ipse iubar
Sic cito non tarde se monstrat egentibus ille
Qui clarum gemini lumen amoris habet

¶ Ponit aliaz pabolaz dicẽs. ꝙ hesperus est quedaz stella que precedit alias stellas in vespere. et primo monstratur hominibꝫ q̃ꝫ alie stelle. ⁊ de se tantam claritatem emittit ac si ceteris stellis ⁊ toti mundo suam claritatem prebere vellet. Similiter vir sanctus et iustus ac amicus cordialis se ostendit pauperibus. et eorum amicus q̃ꝫtocitius põt eis sua bona dispergit. et iuxta possibilitatem suam succurrere paratus est

Construe (hesperus) id est illa stella (prefert se primũ astroꝝ vespere. et facit iubar immensum quo ip̃e) scꝫ hesperus (micat Sic ille monstrat se egentibꝫ). i. indigentibꝫ cito et non tarde (qui habet lumen clarũ amoris gemini) id est duplicati siue fortificati.

Eolus ingentes ventorum temperat iras
Et mare neptunus sepe tridente domat
Sic sese dominus faciat feritate timeri
Qui regimen magne gentis habere cupit

¶ Ponit aliã parabolã dicens. ꝙ eolus. qui est ventꝰ pacificus sepe pacificat ingentes iras ventoꝝ. ⁊ neptunns deus maris magna crudelitate sua temperat mare impetuosum. Sic simil'r homo cõstitutus in dignitate ⁊ potẽtia habens sub se multos subditos, illos sub pedibꝫ tenere dꝫ et qñqꝫ eis delinquentibꝫ grauiter punire vt habeat in timore. ⁊ ne ipi cõtra eum insurgant et eleuent ¶ Cõstrue (Eolus temperat iras ingẽtes id est magnas (ventoꝝ ⁊ neptunus). i. deus maris (temperat iras ventorum marte tridente) id est bello crudeli (Sic dñs faciat sese timeri feritate). i. crudelitate (qui cupit habere regimen magne gentis)

Bella mouet citius cui desunt cornua thaurus,
Ꝙ qui cornuta fronte ferire potest
Sepius in vicos pueros pugnare videmus
Ꝙ validos homines. quis solet esse vigor

¶ Ponit aliã parabolã dicẽs. ꝙ thaurus iuuenis q̃ nondũ cornua gerit seu hꝫ. nitit citius mouere bella ꝙ magni thauri q̃ magna gerũt in capite cornua. Sic sil'r sepius videmus bellare pueros iuuenes ⁊ etiã homines miseros nullã potestatẽ habẽtes. ꝙ hoies robustos ⁊ potentes ¶ Cõ. (thaurꝰ cui cornua desunt). i. deficiũt (mouet citiꝰ bella ꝙ thaurꝰ q̃ põt ferire fronte). i. portare in capite (cornua. Sic videmꝰ pueros pugnare sepiꝰ in vicos ꝙ hoies validos). i. robustos (qs). i. qbꝫ (vigor solet esse)

Impatiens aratri si bos iungatur aratro
Tortam non rectam capit arando viam
Sic sunt qui retrahunt gradientes sepe retrorsum
Cum videant illos carpere lucis iter

¶ Ponit aliã parabolã dicens. ꝙ si bos indomitus iungat aratro cum boue domito. deuiat a via recta inq̃ntũ pt ⁊ aliũ bouem secuꝫ trahit nec sinit eum rectã viam ꝑgere. Similiter si mali viri iungant cum bonis et videant bonos rectã viam ꝑgere. deuiant illos inq̃ntuꝫ pñt vt teneant viam tortam. nec sinunt illos facere bonũ quod ꝓposuerũt ¶ Con. (Si bos impatiens aratri). i. indomitus (iungat aratro. capit viam tortaꝫ et non rectam. Sic sunt) supple illi (qui retrahunt sepe gradientes (supple iter rectum (retrorsum) id est econuerso (cuꝫ videant illos) scꝫ bonos (carpere) id est capere (iter lucis) id est iter iusticie

Cum niue cũ pluuia cum grandine vertere capras
Ac niti contra fronte videmus oues
Iniustos fruas. ira. nephas. iniuria raptant
Sed iustus toto corde resistit eis

¶ Autor dicit ꝙ nos videmus capras ⁊ oues vertere cornua ꝯtra pluuiam grãdinem ⁊ niuem quibus resistunt. Sic etiam boni homines resistunt malis per suam constantiam ¶ Construe. supple nos (videmus

raptas ꝛ oues uertere ac niti).i. bellare. supple cū (fronte. cū niue. cū plu-
uia. cum grandine. ira nephas ꝛ iniuria raptant).i. tendūt (iniustos) id
est ꝯtra iustos (sed iustus) supple homo (resistit eis toto corde)

Non potis est pelagus leuiter transire liburnus
Ni sit qui remis currere cogat eum
Non valet ad metam cursum producere cursor
Ni sibi pes et spes auxilientur ei

Ponit aliā ꝑabolā dicens. ꝙ liburnus est nauis que nō pt ꝑtransire mare nisi habeat ꝑductorem q̄ ducat eā remis. Silr cursor ad metas sui cursus ire nō valet sine pedib ꝛ volūtate currēdi vel eūdi. Vñ ꝑ h̄ vult autor innuere ꝙ aliqd opus ꝑficere nō possum⁹ nisi illa habeam⁹ q̄ sunt nobis necessaria ad ꝑficiendū illud opus. Vñ tria sunt necessaria ad ꝑficiendū aliquod opus. sc3 posse. scire. ꝛ velle. de quib si desit vnū. inceptū opus ꝑficere non valemus. vñ Catho Quod possis id tempta ꝛc.

Construe (liburnus) id est illa nauis (non potis).i. potens est (transire leuiter pelagus) id est mare (ni) pro nisi. supple sit aliqs (qui cogat eū currere remis. cursor non valet producere cursum ad metā) id est ad terminū (nisi pes ꝛ spes auxilientur ei)

Longius ille videt. qui multos spectat ocellis
Q̄3 cui dat visum solus ocellus homo
Idcirco vaccam seruādā tradidit argo
Sponsa iouis iuno. non poliphebe tibi

Ponit aliā parabolā dicens. ꝙ ille longius videt q̄ plures oculos habet q̄3 qui vnicū oculū h3. quare iuno sponsa iouis dedit vaccā seruandā argo qui centū habebat oculos ꝛ nō poliphebo qui solū ocellū habebat. Quasi diceret. ꝙ tu nō debes plus credere tue soli opinioni siue consilio vni⁹ hoīs q̄3 pluriū hoīm. qꝛ vt cōiter dr. Plus vident oculi q̄3 oculus

Cōstrue (ille q̄ spectat).i. qui respicit (multis ocellis) i. oculis) videt longius q̄3 hō cui solus ocellus) id est oculus (dat visum. idcirco).i. propter hanc cām. o (poliphebe iuno sponsa iouis tradidit vaccā seruandā argo).i. tali hōi centū oculos hñti. ꝛ (nō tibi) qꝛ nō habes nisi vnū oclm

Vim minus exercet. qui late spargitur ignis
Q̄3 cui collecte vim tribuere faces
Fortius inuadit qui vires colligit hostem
Q̄3 qui dispersis viribus instat ei

Dicit ꝙ ignis simul cōgregatus maiorem emittit calorem q̄3 dispersus ꝛ segregatus. Similiter gentes simul existentes sunt in bello fortiores q̄3 dispersi ꝛ segregati. Construe (ignis qui spargitur late exercet vim minus) supple q̄3 ignis (cui faces collecte) id est ligna simul collecta (tribuere) id est tribuerūt. supple homo (qui colligit) id est simul aggre

gat(vires).i.bellantes(inuadit fortius hostem)supple q̄ ille. qui(instat ei).i.obuiat hosti(dispersis viribus).i.segregatis bellantibus

Pessimus est hostis. qui cum benefeceris illi
Fortius insurgit bella mouendo tibi
Sic carni fac velle suum si bella moueri
Uis tibi. si pacem colla domato fame

Ponit parabolā dicens q̄ nō est hostis peior q̄ ille q̄ malū reddit pro bono. q̄re si habeas hostem nō des ei supra te potestatē. nā si dominet' tibi multū nocere poterit. Similiter cū caro nostra sit inimicus noster mortalis. nō debemus sibi dare potestatē supra nos. id est supra spm̄ nostrū cū habeamus eā in potestate nostra. sed debemus eā sub iugo tenere et fame ac abstinentijs seu penitentijs domare. ne ɔtra nos insurgat. vn̄ versus. Luxuriat raro nō bene pasta caro Cōstrue(hostis est pessimus q̄ insurgit fortius tibi).i.ɔtra te(bella mouendo. cū) pro qn̄. supple tu(benefeceris illi. Sic fac carni velle suum si vis bella moueri tibi) et si vis in q̄(moueri tibi pacem. colla).i. carnes(domato fame).

Capitulum tercium

Non teneas aurum totum. quod splendet vt aurū
Nec pulcrum pomū quodlibet esse bonum
Non est in multis virtus quibus esse videtur
Decipiunt falsis lumina nostra suis
Plus aloes q̄ mellis habent in pectore tales
Quos sanctis similes simplicitate putes

Hic incipit tercium cap'l'm huius libri in quo procedit per sex metra. Et primo ponit parabolam dicens q̄ totum illud quod splendet vt aurum non est aurum. et omne pomū pulchrum licet videatur bonum non tamen est bonum. Similiter multi sunt homines qui videntur esse sapientes et tn̄ non sunt. et multi vident' veraces qui tamen sunt falsissimi. et plures videntur esse sancti qui tamē sunt pessimi. qui ab extra vestiti sunt vestibus ouiū et innocentū. intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. vt habetur in euangelio. et etiam multa videntur nobis bona que tamen sunt pessima Construe(Non teneas totum)supple illud(quod splendet vt aurum esse aurū. Nec teneas quodlibet pomū pulchrū esse bonū. sic virt9) que(videtur esse in multis non est)scz in illis. supple tale hoies(decipiūt lumina nostra)id est oculos nostros siue mentem nostrā(suis falsis)supple luminibus(tales habent in pectore).i. in corde plus(aloes).i. amaritudinis vel falsitatis(q̄ mellis)id est dulcedinis vel veritat3(quos) scz supradictos(putas)supple esse(similes sanctis)supple hominibus (simplicitate)id est sanctitate

Morsibus aggreditur lignū capra quo religatur
Cum sibi nil aliud quod lacerare queat
Quāuis diuitias cupiat sibi quisqꝫ necesse
Ut capiant omnes id quod habere queunt
Nil prodest optare magis vel querere nobis
Q̄ꝫ quod vel quantū vult deus ipse dare

¶ Ponit autor aliam parabolā dicens. ꝙ capra non habens quid comedere corrodit suum presepe. Similiter q̄ꝫuis omnes cupiant esse diuites tn̄ necesse est vt solū capiant bona q̄ sibi accidere possunt. qꝛ non oēs pn̄t esse diuites. nec prodest plures diuitias nobis querere q̄ꝫ deus velit nobis p̄stare. ipse em̄ deus scit quibꝰ indigemus ad salutē corpis et anime. Construe (capra aggredit᷑ morsibus) supple illud (quo lignū religatur. nil) pro nō ꝛ aliquid. cū aliquid aliud nō sit tibi (qđ detur sibi. Quāuis quisquis). i. quilibet homo (cupiat diuitias) supple habere (sibi ē necesse vt oēs capiant id). i. illud (quod queunt) id est pn̄t (habere. optare. vel querere magis q̄ꝫ) supple tot (quod vel quantū ipse deus vult dare. nil) pro non ꝛ aliqđ. non (prodest nobis) aliqđ

Ad vada neptuni fontes ꝛ flumina currunt
Et quocunqꝫ potest currere currit aqua
Post valles quas semper amat dilabitur vnda
Et colles odio quas habet illa fugit
Quis satis est his plura fluunt his vndiqꝫ fertur
His datur his emitur. pauper vbiqꝫ iacet

¶ Autor ponit aliam parabolam dicens. ꝙ aqua naturaliter descendit deorsum ꝛ querit societatem aqurum. scꝫ mare. et magni fluuij naturaliter pergunt illuc. et parui riuuli tendunt ad magnos fluuios ꝛ coniungūtur illis. sed nunq̄ꝫ mare ascendit per fluuios nec fluuius per riuulos. sed econuerso maior quantitas aque attrahit ad se minores aquas. Sic similiter est de diuitijs huius mundi: que semper tendūt ad ditiores ꝛ potentiores. vbi est congeries ipsarum diuitiarum et difficulter ad pauperes diriguntur. cum in illis nulla sit diuitiarum congeries. sed eos fugiūt immo potius ad diuites accedunt. ꝛ sic maior diuitiarum quantitas attrahit ad se minores vt fortius radicentur ibidem Construe (fontes et flumina currunt ad vada neptuni) id est ad mare (et aqua currit quocunqꝫ potest currere. vnda) id est aqua (dilabitur semper post valles q̄s amat. et illa) scꝫ aqua. (fugit colles) id est montes (quos) supple colles (habꝫ odio Plura) id est plures res (fluunt his) supple hominibꝰ (quis) id est quibus (satis est) id est plura bona seu diuitie sunt (fertur his) id est portatur diuitibus (vndiqꝫ dat᷑ his. emit᷑ his) id est a diuitibꝰ. (pauper vbiqꝫ iacet) id est a nullo reputat᷑. Et nota. ꝙ ista tria verba que ponunt᷑ in littera. scꝫ fertur. datur. ꝛ emitur sunt impersonalia.

Parabolarum Alani

In boream zephirum conuerti sepe videmus
Nomine mutato. rursus et hunc in eum
Non tamen ammiror de tempore si varietur
Cum sic cunctorum conditor ipse velit
Sed miror miranda nimis vaga corda virorum
Cur totiens mutant se prohibente deo

Ponit aliã pabolã dicens. quod zephirus. i. ille vent⁹ sepe mutatur in boream et ecõuerso. nec miramini si tps ita varietur cũ deus ita velit et ordiauerit. sed multũ ammiror cur cor hoĩs mutetur de bono in malũ. cũ deus hoc nolit Con. nos (videm⁹ sepe zephirũ) illũ ventũ (cõuerti in boream) et videm⁹ sepe (hunc) scz boreã cõuerti (rursus in eum). i. zephiruz (noĩe mutato) Et ego (tñ non ammiror de tpe si varietur) sic (cum ipse cõditor) scz deus (velit sic). i. ordinauit sic (Sed miror mirãda nimis) id ẽ valde (cur). i. q̃re (corda vaga virorum mutãt se totiẽs deo phibẽte.)

Non aliam legem patitur fur quam latro captus
Quãuis de nocte fur eat. ille die
Non minus hic peccat qui censum condit in agro
Quã qui doctrinam claudit in ore suam
Absit commussum sine lucro ferre talentũ
Ne seruos nequã vos vocet ira dei

Ponit aliã pabolã dicens. quod fur captus nõ minus punitur quam latro. nec ecõuerso. licet fur eat de nocte et latro eat de die Nec ille minus peccat qui pecunias abscondit in agro. quam ille qui sciam suã abscondit. nec vult alios docere. Quare diuitias male acquisitas et sine lucro. i. sine pena tenere non debem⁹. ne ira dei vocet nos seruos nequã et prauos. et mittamur in tenebras exteriores Con. (fur captus nõ patitur aliã legẽ). i. punitionem (quam latro. quamuis fur eat de nocte et ille) scz latro (eat de die) et sic (qui abscondit censum). i. pecunias (in agro nõ peccat minus quam qui doctrinaz suam claudit in ore) suo (ferre). i. portare vel tenere (talentũ). i. denariũ (commissum). i acq̃situm (sine lucro). i. sine pena vel labore (absit) pcul sit. (Ne) p vt et nõ vt (ira dei nõ vocet vos seruos nequã). i. malos.

Non opus est somno syrenes ingredienti
Nec sibi qui studio falsa cauere volet
Sepe stilum vertit qui versum vertere debet
Dentibus et vngues. scalpit et vsq3 caput
Querit ea primum: que postea ponere possit
Non apte queuis verba locare potes

Ponit aliam parabolã dicens. quod opus somno vel dormitione nõ est intranti pericula vel certamina. et ille etiã dormire non debet. qui studio

se vult vitare falsa.i.falsitates et deceptiones mundi. ⁊ versificatoꝛ vertens versum sepe vertit materiã versus.⁊ ille q̄ suos rodit vngues dentibus aut caput suũ scalpit nõ facit ꝯueniens nec honestũ. Et ita sicut p̄dicta nõ veniũt ad ꝓpositũ.immo qñq3 nocent. Sil'r oĩa verba non veniũt ad ꝓpositũ nec sunt dicẽda.q2 qñq3 nocet. Vñ sex ꝯditiones requirunt᷑ ad bñ loquendũ.q̄ ꝯtinent᷑ in hoc versu Quis.quid.cui.dicas.cur quõ.qñ requiras.vt latius ꝯtinet᷑ in libꝛo de mõ loquendi et tacendi

Cõstrue(opus somno nõ est ingredienti syrenes).i.pericula maris (Nec),p et nõ.⁊ nõ ẽ opꝰ somno illi(q̄ volet cauere falsa sibi studio).i. cũ diligẽtia.Et sᵉ ille(q̄ d3 vertere versum vertit sepe stilũ).i. materiã Et sᵉ ille(q̄ est).i.comedit vel rodit(vngues dentibꝫ).i. cũ dentibꝰ)⁊ scalpit caput.vsq3 querit pꝛimũ).i.pꝛimo(ea q̄ possit ponere postea)sic tu(nõ potes locare queuis verba apte)id est cõuenienter

Tersites ~~vicinum~~ numerum non vires auxit achiuis
Inops virtutis garrulitate potens
Sic inter scacos alphinus inutilis extat
Inter aues bubo.fucus et inter apes
Inter narrantes ciphꝛam iuuat esse figuras
Et vult multotiens anticipare locum

Ponit aliam parabola3 dicens.ꝙ Tersites fuit homo inutilis et carens virtutibꝫ.sed garrulitate plenus.hic positus inter grecos bellãtes cõtra hostes suos bene auxit eoꝝ numeꝝ.sed nõ pꝛofuit viribus Sic alphinus inutilis stat sepe inter scacos.i.in ludo scacoꝝ.⁊ bubo stat inutilis inter aues.⁊ fucus inter apes.⁊ ciphꝛa sc3 zero sepe stat inter alias figuras numerales.quas multotiens vult p̄cedere licet de se nihil valeat Sil'r multi sunt homines miseri ⁊ inutiles qui antecedũt viros prudentes pꝛouidos atq3 sapientes.⁊ q̄uis sint insipientes tamen pꝛe ceteris audiri volunt. Sil'r ⁊ multe sunt mulieres meretrices ⁊ infames q̄ semper volunt p̄cedere pꝛobas ⁊ honestas mulieres.⁊ eas spernere nõ verecundant᷑ Construe(Tersites)ille homo(inops virtutis).i.carens viribus.sed(potens garrulitate).i.abundans in verbis(auxit).i. augmentauit(numeꝝ).i.multitudinẽ.et(nõ vires)id est foꝛtitudinẽ(achinis).i.grecis(Sic alphinus inutilis extat).i.stat(inter scacos).i.in ludo scacoꝝ.et(bubo extat inutilis inter aues).i.inter volucres.⁊(fucus extat inutilis inter apes)et(iuuat)id est placet vel delectat(ciphꝛam) illam figuram(esse inter figuras narrantes)id est numerantes,et sᵉ ciphꝛa(vult multotiens anticipare locum)sc3 aliaꝝ figuraꝝ

Superat instantes ysmos bꝛeuis insula fluctus
Et pacem gemini continet vnda maris
Non possunt thauri concurrere fronte minaci
Dum baculum pastoꝛ subleuat inter eos

Parabolarum Alani

Apula gens lucanaq semper bella minantur
Et rabiem media gens venusina vetat

Ponit aliā parabolā dicens. q ysmos est insula quedā in mari. que licet sit parua tñ sp resistit mari. nec mare pōt illā insulā suis fluctib subuertere. immo sp superat mare. Silr etiam thauri licet sint magni z fortes. tñ pñte paruo pastore cū baculo eis mināte seinuicē ferire nō audēt Silr gens lucana z gens apula inter se frequēter atrocia bella gerūt. q licet multe z potentes sint. tñ gens venusina que parua est z pauca tam in numero q̄ in potētia illas gentes (lucanā scz z apulā) inuicē debellare inhibuit. Per hanc parabolā docet nos autor. q q̄uis simus potentes z diuites. tñ non capiamus iurgia z lites cum pauperib z paruis hominib eos vilipēdendo. qz frequenter diues supatur a paupere. potens ab impotēte. magnus a paruo. z fortis a debili. vt pz in lra. Et cōmuniter dr q paruus lapillus sepe magnā subuertit turrim Cōstrue (ysmos) existens (breuis insula) .i. parua insula (superat) .i. resistit (instātes fluctus) .i. sibi obuiantes Et sc hec insula (cōtinet pacez maris gemini) .i. geminati vel multiplicati. Et (thauri nō possunt concurrere fronte minaci) .i. cornib elatis (dum) .p qñ. qñ (pastor subleuat baculuz inter eos) scz thauros. Et (gens apula et gens lucana) ille due gentes sic appellate (minantur) .i. mouent (semp bella) scz inter se mutuo. (Et gens venusina) sic appellata (media) existēs inter illas duas gentes (vetat) id est prohibet (rabiem) .i. furorem predictap gentiū.

In cauea propria fit atrox et aspera vulpes
Que potius fugeret. si foret illa foris
Improbus est mordax canis est in limite noto
Dum videt auxilium vim sibi ferre canū
Inter consortes audacior est homo nequā
Quā sit in extraneis hoste minante locis

Ponit aliam parabolā dicens. q vulpes existens in propria cauea est atrox mordax z aspera. que si esset extra caueam vtiq fugeret. Et canis multis alijs canibus associatus est atrox z mordax. qui si solus essz fugeret. A simili homo nequā et prauus z iniquus existens inter socios suos est iniuriosus loquax z audax ad inuadendū aliquē. qui si foret solus vtiq fugeret z taceret Cōstrue (vulpes fit atrox) id est crudelis (et aspera) .i. ferox (in cauea ppria) .i. in antro suo (que) scz vulpes (fugeret potius) id est citius (si illa) scz vulpes (foret) id est esset (foris) .i. extra caueam suam. Et (canis est improbus z mordax in limite noto) id est in domo nota (dum) pro qñ. qñ (videt vim canum ferre auxiliū sibi) Sic (homo nequā) .i. prauus (est audacior inter cōsortes) .i. inter socios suos (q̄ sit in locis extraneis. hoste mināte) .i. obiurgante

Inuentum tarde leporem cito perdimus inter
Vepreculas. cum sit res fugitiua lepus

Perdimus anguillam manibus si stringimus illam
Cuius labilitas fallit in amne manus
Sic abit iuuentus nisi conseruetur amicus
Et nisi libertas mutua seruet eum

Dicit autor q si repiamus lepore tarde vel raro tñ cito pdimus eu inter vepres et spinas intrante. Silr si teneamus anguillã et vt meli9 teneamus fortius stringim9. et quãto plus stringimus tãto citius eã pdimus. A sili est de amico. quẽ si repimus qũuis tarde tñ cito pdimus nisi mediãte libertate seruem9 eũ Con. nos (pdimus cito inter veprecu las). i. inter dumos (lepore inuentũ tarde). i. raro et cum magno labore (cũ) ipse (lepus sit res fugitiua) Et nos (pdimus anguillã dũ stringimus illã manib9). i. cũ manib9 (cui9) scz anguille (labilitas fallit). i. decipit (manus in amne). i. in aqua (sic amicus inuentus abit). i. recedit (nisi pseruetur. et nisi libertas mutua). i. cõtinuata (seruet eũ) scz amicum. vñ9 Non habet anguillam per caudam qui tenet illam.

Non bene firmus erat digito qui soluitur vno
Nodus. nec fortis tam cito fracta fides
Nunq̃ fidus erit qui desinit esse fidelis
Nunq̃ qui non est fidus amicus erit
Ex quo cõueniunt duo pectora pectus in vnum
Fas est vt maneant pectora pectus idem

Ponit aliã pabolã dicẽs. q nodus q cũ vno digito soluit nõ est bene firmus. etiã fides q sic soluit nõ est bñ firma. Deinde dt. q ille q desinit esse fidelis nõ erit vnq̃ fidus. et q nõ est fidus nunq̃ erit amicus. Et qr duo amici cõueniunt in vnũ. s. in voluntate. qr sunt eiusdẽ voluntatis. iõ cõueniens est vt duo corda scz duo amicor pueniãt in vnũ Co. (nodus q soluit). i. dissoluit (digito nõ est bene firmus Nec fides taz cito fracta) se est (fortis). i. firma. Et se ille (q desinit esse fidelis. nunq̃), p nõ et vnq̃. nõ erit vnq̃ (fidus (Et ille (q nõ est fidus. nunq̃) p non et vnq̃. nõ erit vnq̃ (amicus) qr (ex quo duo pectora pueniunt in vnũ pectus. fas est vt pectora) illa (maneãt idem pectus). i. vna voluntas.

Mente minus sanus q̃ corpore creditur eger
Qui medicos eius fuste vel ense ferit
Quis magis insanus q̃ cecus in ardua ductus
Si tunc contemnat felle tumente ducem
Lippo non lusco collíria nigra medentur
Qui semel est luscus non nisi luscus erit

Ponit aliam parabolã dicens. q infirmus qui suos medicos vult pcutere creditur magis eger et insanus mente q̃ corpore. Deinde dt q valde insanus est cecus q existẽs in campis ptra suuz ductorem insurgit

q2 bene potest verberari a suo ductore. q̄ si dimittat eū nescit quo vadat. Postea dicit q̄ collíria nigra. i. illa vnguenta bene medētur hoī lippo. i. hn̄ti oculos lipposos. sed non lusco. q2 q̄ semel est luscus nō erit nisi luscus. i. sp̄ erit luscus. Per hāc pabolaȝ vult autor innuere q̄ tu nō debas insurgere seu ɔtēdere ɔtra tuos bn̄factores qui quotidie tibi succurrūt in tuis necessitatibus. q2 si aliter feceris ɔtra te ip̄m cōtendes. ⁊ qui talia faciunt fatui sunt ⁊ non nisi fatui erunt. Cōstrue (Eger). i. infirmus (qui ferit medicos eius ense vel fuste creditur) s͡c esse (min⁹ sanus mēte q̄ȝ corpore. Quāuis) s͡c est (magis insanus mēte q̄ȝ cecus ductus in ardua). i. in campos (si ɔtemnat tunc ducem) scȝ suum (felle tumente) . i. ira calente (colliria nigra medentur lippo) id est homini habēti oculos lipposos. ⁊ (non lusco) id est hn̄i hn̄ti oculos luscos.

Nolumus in cirpo quo non est querere nodum
Nec super infirmum ponere magna gradum
Pasce canem. pastus tuus illum leniet. et te
Quamuis cedatur lesus amabit herum
Fac seruo nequam bonum semper. et omne quod illi
Prebueris perdes. cum sibi nullus amor

¶ Ponit aliam pabolam dicens. q̄ in cirpo siue circulo nodus q̄rendus non est. q2 in illo nullus nodus est etiam magnū onus per infirmos ⁊ debiles gradus scandere nō pōt. Deinde dicit q̄ si tu habes canem et illū pascas te semp̄ amabit. et q̄ȝuis a te cedatur. tn̄ ad te semp̄ reuertitur. Similiter est de seruis q̄ si sint boni ⁊ licet a te quādoq̄ȝ ledunt. tamē ad te semp̄ reuertentur ⁊ tibi debite seruient. sed si mali sint ⁊ iniqui. de te nec de tuis rebus curabunt. ⁊ quicq̄d feceris hoc perdes. quia suos benefactores prorsus ignorant. vnde vbi non quiescit amor ibi fidelitas querēda non est. sicut nec in circulo querendus est nodus. Cōstrue. supple nos (nolumus querere nodum in cirpo) id est in circulo (in quo nodus non est) et supple nolumus (ponere magna sup̄ gradum infirmū). i. debilem (Pasce canem. pastus tuus leniet illum. ⁊ amabit te herum) id est dn̄m suum (q̄ȝuis cedatur) supple a te.

Ridiculus mus est. qui muribus imparat. et qui
Tanq̄ȝ rex horum. sic dominatur eis
Non minor est risus de seruo quando leuatur
In dominū. quando voce manuq̄ȝ ferit;
Asperius nihil est humili dum surgit in altum
Pingitur in celsa simia sede sedens

¶ Ponit aliam parabolam dicens. q̄ magnus risus est quādo paruus mus vult ceteris muribus dominari. et illis ad modum regis imperare Non minor est risus de seruo qui ɔtra magistrū verbis ⁊ factis insurgit. A simili nihil est asperius paupere ditato et misero in dignitate seu

potestate constituto vn⁹. Paupere ditato nil acrius esse putato. vnde talis est sitis simie in sede celsa sedenti Construe (mus est ridiculus). i. deridendus (q̄ imparat muribꝫ. ⁊ qui dn̄at sic eis) scz muribꝫ (tanq̄ rex hoꝝ ris⁹ nō e minoꝛ de seruo qn̄ leuat in dn̄m. ⁊ qn̄ ferit dn̄m voce. qꝫ) p manu A simili (nil) p nō et aliqd. aliqd non est (asperius) supᵉ hoīe (humili). i. paupi vel misero (duz surgit). i. eleuat (in altum). i. in dignitate (simia) id est illud aīal (pingit sedens in sede celsa)

Diuersis diuersa valent medicamina morbis
Ut variant morbi. sic variantur ea
Non vno doctrina modo se mentibus infert
His timoꝛ. his monitus. his adhibetur amoꝛ
Quadrupes adaquare nequis dum percutis illos
Nec cogit pueros virga studere rudes

¶ Ponit aliā pabolā dicens. q̄ aliqua medicamina sunt bona in vna infirmitate. que sunt mala in alia. ⁊ sic diuersimode diuersis morbis dant Sic doctrina diuersimode datur studentibꝫ. nam aliquibꝫ debet dari p timoꝛem. quia aliter non reciperent aliquibus per dulces ammonitōes et aliquibus per amoꝛem. Unde dicit q̄ equos adaquare non possum⁹ dum illos pcutimus. sic nec virga cogit pueros rudes et grossos intellectu ad studendum. Construe (diuersa medicamina valent diuersis moꝛbis. ea) id est illa. scz medicamina (variantur. vt) p sicut (moꝛbi variant. doctrina non infert). i. non immittit (se mentibꝫ vno modo) suppᵉ quia (his). i. aliquibus (timoꝛ adhibetur. his monitus) id est monitio et his (amoꝛ) adhibetur. supple tu (nequis) id est non potes (adaquare quadrupes) id est equos (duz) pro qn̄ (percutis illos. nec virga cogit pueros rudes studere). i. obtusos in ingenio.

Paruula venalem ꝯpꝛehendit mantica telam
Et iacet exiguo multiplicata loco
Cur sic qd̄ cupide menti non sufficit oꝛbis
Pꝛedia terrarum gloꝛia census honoꝛ
Jus est vt penitus terre sit homūculus expers
Qui totam terram solus habere cupit

¶ Ponit aliaz pabolaz dicens. q̄ parua mātica ꝯpꝛehendit telā venalez in exiguo loco qn̄ est bene plicata. sic p ꝯtrariū mens cupidi nō pōt satiari. quia nos videmus q̄ si vnus homo efficitur hodie onager. cras vellet esse vulpes. vt cito haberet oīa bona suoꝛuz hoīm. etiā hō qui auar⁹ est semper paup est. ⁊ penitus vult alios superare. vn̄ Om̄ia des cupido non perit inde cupido Cōstrue (parua mātica ꝯphendit terraz venalem). i. vendibilez (et multiplicata). i. plicata (iacet exiguo loco cur sic q̄ menti cupide nō sufficit oꝛbis p̄dia). i. possessiones (terrarū) gloꝛia census honoꝛ ius est vt homūculus) id est paruus homo (sit expꝰs)

Faucibus innocuis deserta leculus ambit
Cum nihil inueniat quod lacerare queat
Non semper pungit serpens nec fundit vbiqȝ
Virus. quod secum semper in ore gerit
Non equidem stimulo nec parceret ille veneno
Si quid adesset quod ledere posset eo

¶ Ponit aliã parabolã di. ꝙ puus leo ambit ꝑ loca deserta ⁊ nõ facit malũ aliqđ. sic ꝑ oppositũ multi sunt hoĩes q̃ nõ faciũt aliqđ maluȝ. qꝛ non inueniũt vbi facere pñt. et etiã nõ sunt ausi facere Con. (nl) ꝓ non et aliq̃d (cũ leo nõ inueniat aliq̃d qđ queat lacerare. ⁊ serpens non pungit sꝑ nec fundit vbiqȝ virus) i. venenũ (qđ sꝑ secũ gerit in ore. equidem) i. certe (ille) supᵉ hõ (nõ parceret veneno. nec (pro et nõ (parceret stimulo) i. maleficio (si q̃d adesset qđ posset ledere eo) i. veneno.

Capitulum quartum

On bene de pedibus spine tribuliqȝ trahuntur
Dum breuis interius spina relicta iacet
Quanto maior mora est tanto magis vulnera putrent
Et tunc non possunt absqȝ dolore trahi
Qui culpas de corde trahit trahat vsqȝ recentes
Et cunctas pariter. ne ferat vna necem
Quid prodest medico plagas sanasse ducentas
Si maneat sola qua moriatur homo

De Confessione qualis debeat esse

¶ Hic ponit q̃rtuȝ capl'm huiꝰ libri. qđ ꝓcedit ꝑ octo ꝟsus. Et pt̃ diuidi in tot ptes q̃t sunt ꝑticule. Partes patebũt in processu. In p̃ma pte dicit. ꝙ si aliquis habeat spinas ⁊ multos tribulos in pede suo. et om̃es extrahant͛ a pede suo vna relicta ex qua moriat͛ ille. nihil prodest ei aliarum spinaꝝ extractio. Sic est ꝙ si aliq̃s confessus sit de om̃ib; peccatis suis excepto vno peccato mortali de quo dãnatus sit. cõfessio sua tũc nihil ei prodest. Construe (spine ⁊ tribuli non bene trahunt͛ de pedibus dum breuis spina iacet) i. remanet interius (vulnera putrent tanto magis q̃nto mora est maior. et non possunt extrahi absqȝ dolore) i. pena. sꝫ ille (q̃ trahit culpas de corde. trahat vsqȝ) i. assidue (recentes) i. nouas et cũctas ꝑiter) i. oẽs alias (ne vna ferat necẽ) i. mortẽ (q̃d ꝓdest medico sanare ducẽtas plagas si sola) i. vna (maneat. qua moriat͛ homo) versus. Ad tribulos asinus per semen somnia vertit.

Arbor que late ramat. nisi firma sit imo
Cum ramis facili corruit icta notho
Sed que radices habet in tellure profundas
Obstat. et euelli peste fruente nequit

De Fama

Qui ramos fame non radices meritorum
Extendit late. scito ꝙ ipse cadet
Non solum celo qui talia vana profatur
Ast etiam vitio displicet ille solo

¶ Ponit aliã ꝑabolã di. ꝙ sicut arbor bene firma tenet ꝯtra ventũ. ita etiam ad ꝓpositũ hõ firmus in bono ꝓposito tenet firmiter ꝯtra malos hoĩes Cõstrue (arbor q̃ late ramat icta) id est ꝑcussa (notho). i. vẽto (faciliter corruit). i. cadit (cũ ramis nisi sit firma imo. sed) illa (obstat q̃ habet radices ꝓfundas in tellure. et nequit euelli peste fruẽte. qui ramos fame late extendit non radices meritorum. scito ꝙ ipẽ cadet. nõ solũ displicet celo qui talia vana ꝓfatur) id est loquitur (Ast) pro sed (ille displicet etiam solo vitio) id est delicto.

Non minus est dulcis paruo de fonte recepta
Quam que de magno flumine fertur aqua
Et cadus ⁊ dolium retinet quandoq̃ falernum
Nec dolium melius q̃ breuis ipse cadus
Nec magis egregio dulcescit potus in aruo
Quam facit in vitro quod minus asse valet
Quamuis quisq̃ miser benedicat vel bona nemo
Corpore pro misero vilia verba putet

¶ Ponit aliam parabolã dicens. ꝙ aqua de paruo fonte non est minus dulcis q̃ aqua de magno flumiue. et dicit autor ꝙ vnus pauper male indutus posset ita bene dare bonum consilium sicut vnus diues homo Cõstrue (aqua recepta de paruo fonte nõ est minus dulccis q̃ aqua que fertur). i. portatur (de magno flumine. Et cadus et doliũ retinent qñq̃ falernũ). i. merũ (nec doliũ retinet melius q̃ ipẽ cadus. potus nõ magis dulcescit in aruo egregio. q̃ faciat in vitro qđ valet minus asse) id est obolo (Quamuis quisq̃ miser benedicat) sic (nemo putet bona verba) supe esse (in corꝑe misero)

Visibus intentis scrutatur ab ethere predam
Miluus. et a longe frusta relicta videt
Non (licet esuriat) statim descendit ab alto
Sed varijs gyris circuit ipse locum
Sunt nam qui laqueos posita dape ponere temptant
Ut sic incaute decipiantur aues
Deniq̃ p excepto nihil aucupis artis adesse
Unguibus accedit tutus et escas capit.

¶ Ponit aliã ꝑabolã di. ꝙ nos videmus ꝙ miluus. id est talis auis qñ vult accipere carnes solet circuire terram varijs gyris. ⁊ dicit ꝙ quãdo

descendit ab alto cauet. qr videt laqueos positos Et vult concludere autor. quod quando aliquis agere vult aliquid debet respicere finem Construe (miluus scrutatur ab ethere predam visibus intentis. et videt a longe frusta relicta. et statim non descendit ab alto licet esuriat sed ipse circuit varijs giris) .i. circumquaque volat. Et si aliquis (sit qui temptant ponere laqeos. dape posita) i. cibo apposito (vt sic aues incaute decipiantur). i. capiantur (Denique). i. finaliter. si miluus (percepto nihil artis aucupis adeet) .i. presens esse si miluus) accidet. et capit escas (vnguibus.

Non nihil exempli vermes de carne creati
Demonstrant oculis notificantis opus
Dentibus acceptam inuadunt morsibus illam
Non querunt aliam dum sibi durat ea
Consilij nihil est nisi sal succurrere possit
Sal positum large mordet et arcet eos
Vermibus hic mos est. nec solum linquitur illis
Sunt in quos transit iam furor ipse viri

Ponit aliam parabolam dicens. quod nos videmus naturaliter quod isti vermes qui in carne nascuntur non comedunt aliud donec satientur de ipsa. ita quando homo diues inheret pauperi non dimittit ipsum donec omnia bona sua comederit siue consumpserit. et postquam consumpta sunt non inueniens magis ad comedendum moritur. qr non potest comedere aliam terram. Construe (vermes creati de carne demonstrant non nihil) .i. aliquid (exempli notificantis opus oculis) .i. cum oculis. et specialiter vermes (inuadunt illam) scilicet carnem (morsibus acceptam) .i. captam (dentibus) .i. cum dentibus. et) non querunt aliam donec ea durat) cum (nihil consilij est. nisi sal possit succurrere) sibi. qr (sal positum) .i. aspersum (large) id est abundanter (mordet et arcet eos) scilicet vermes (hic mos est vermibus. nec) pro et non. et non (solum linquitur illis) aliquid. sed ipsi vermes (sunt in quos furor viri) id est patrisfamilias (iam transit) id est seuit.

Non propter pennas laudat conuiua volucrem
Nec propter corium mango disertus equum
Nec equidem similis per singula cursitat vsus
Vestes non homines omnis homo venerat
Hunc noua facta nouum statuunt per singula morem
Et nihil excepto paupere vile iacet
Nil pene pauper agit. sed pro ratione tenetur
Quicquid agat diues. seu bene siue male

Ponit aliam parabolam dicens. quod conuiua non laudat auem propter pennas sed propter carnes. Item sapiens mango non laudat equum propter corium. sed propter bonitatem. ideo concludit quod homines non honorantur propter bonitatem eorum. sed propter vestes eorum. vnus. vir bene vestitus in vestibus esse peritus. Creditur a mille. quamuis ideota sit ille. Construe (conuiua non lau-

dat volucrem ꝓpt' pēnas. nec) ꝓ ꝛ nō (mango disertus nō laudat equuȝ ꝓpter corium. Nec equidē). i. certe (sit'is vsus cursitat ꝑ singula) qꝛ (oīs hō venerat' vestes nō hoīes) iō (noua facta statuūt hūc nouū morē ꝑ singula. ꝛ nihil vile iacet). i. reputat' (excepto pauꝑe). i. egeno. Et (pauꝑ nil agit bñ. sed quicq̄d diues agat siue bñ siue male tenet' pro rōne.

Sumpta quid esca valet. que ꝗ̄ꝫ cito sumitur exit
Nausea cor vexat. viscera laxa dolent
Quando non patitur medicamina morbus in aluo
Non signum vite. sed necis esse puto
Ut dape venter eget. sic spiritus indiget illa
Non bene pascuntur cum nihil alter habet
Non discunt quicunqꝫ scholas vbicunqꝫ frequentāt
Nam plures veniunt vt videantur ibi

Ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ esca sumpta q̄ ꝗ̄ꝫ cito vomit' nihil ꝓdest. Itē qñ corpus comedit ꝛ spūs nihil hꝫ q̄d ꝓdest hoc. nihil em̄ ꝓdest. qꝛ corpus vult bona cibaria ꝛ reqem. ꝛ aīa vult ieiunare. sic sunt aliq̄ q̄ veniunt ad scholas ꝛ nihil ꝓficiunt. statim veniunt. statim recedūt. nā sunt pl'es qui veniunt vt videant' ibi Cōstrue (q̄d valꝫ esca sumpta q̄ exit ꝗ̄ꝫ cito sumit') qꝛ (nausea vexat cor. viscera laxa dolent) Et qñ morbus nō patit' medicamina in aluo). i. in vētre (nō puto esse signū vite sed necis). i. mortis (Ut venter eget dape) scꝫ corꝑali (sic spūs indiget illa) scꝫ dape spirituali. sp^e illi (nō pascunt' bñ cū alter). i. vel corpus vel spūs (nihil habꝫ) sp^e om̄es (nō discūt q̄cunqꝫ frequētat' scholas vbicūqꝫ). i. in q̄cunqꝫ loco (nā plures ibi veniūt vt videant') et non vt discant

Bos semel est vitulus. semel est canis ipse catellus
Cur homo bis puer est. quem semel esse licet
De puero natura senem facit vt petit ordo
Sed vicium pueri de sene redit idem
Non est barbati plaustrello iungere mures
Nec casu tali multiplicare vices
Bis puer est homo. virqꝫ semel. quem viribus vna
Cum sensu lassis alba senecta domat

Ponit aliam parabolaꝫ di. ꝙ bos est semel vitulus ꝛ canis est semel catnicus. quare ergo hō est bis puer. qꝛ sepe redit ad infantiā primā Et postea dt. ꝙ pueri solent iungere plaustro mures. sed hoc nō ꝑtinet barbato viro. Cōcludit ergo ꝙ hō bis est puer. sꝫ nō est nisi semel vir. qñ. s. viret ꝟtutibꝫ Cōstrue (Bos est sel' vitulus. ip̄e canis est sel' catellus. cur hō est bis puer. quē licet esse semel. Natura facit senē de puero vt ordo petit. sed idem vicium pueri redit de sene. Non est barbati iungere mures plaustrello) id est plaustro (nec tali casu multiplicare vices) quia

(homo bis est puer. et semel vir. quez alba senectus domat. viribꝫ lassis vna cum sensu) id est cum sensibus exterioribus.

Sepe molosus ouem tollit de fauce leonum
Ut raptam comedat non vt abire sinat
Quid refert. an ab hoste lupo. moriatur an illo
Cum dentes eque sint vtriusqꝫ graues
In multis similes ratio considerat actus
De quibus expertus dicere vera potest
Res hominum seuus defendit ab hostibus alcon
Ut sibi non alijs res tueatur eas

Ponit aliaz ꝑabolaz di. ꝙ molosus est canis q̃ sepe ouem tollit de ore lupoꝝ. nō vt eaz liberet. ſʒ vt comedat. A simili sꝫ aliq̃ hoīes q̃ ꝓtegūt subditos suos ab alijs vt ipimet deuorēt eos Cōstrusue (molos tollit sepe ouē de fauce lupoꝝ. nō vt sinat abire. ſʒ vt raptā) ouē (comedat. Quid refert an) ouis moriaꝛ a lupo an ab iº). s. moloso (cū dētes. vtriusqꝫ sunt eque graues) Ratio cōsiderat similes actus in multis rebꝫ de q̃bꝫ expt⁹ p̄t dicere v̄a Seu⁹ alcon defendit res hoīm ab hostibꝫ. vt ipe tueaꝛ eas sibi et non alijs)

Simpliciter cecus prohibetur ducere cecum
Nec cecus cecum ducat in antra suum
Sed tamen insanum prohibere nequimus alanum
Quin cecos dubio ducere calle velit
Non queritur ꝙ turpe pedes offendat eundo
Sed quid tam pauci nocte sequuntur eum
Miror et ammiror ꝙ iter lucis arripit ille
Quem nunqꝫ constat scisse vel isse viam

In ista ꝑte autor seipm excusat et rep̄hendit di. ꝙ cecus nō debet ducere cecū ne ābo cadāt in foueā. Sʒ tn̄ nō debemus ꝓhibere insanū alanum quin ducat cecos dubio calle. i. ꝑ obscuras ꝑabolas. Et nō q̃riꝛ ꝙ turpe offendat pedes suos eūdo. ſʒ q̃riꝛ q̃re taz pauci sequunꝛ eū nocte Et ammiror ꝙ ille arripit viā lucis quē nō ꝯstat viā sciuisse Cōstrue (cec⁹ ꝓhibeꝛ simpl'r ducere cecū. nec cecus ducat suū in antra) i. in foueā (Sed tn̄ nō debemus ꝓhibere insanū alanū) i. furiosuz alanū (quin velit ducere cecos) i. rudes (calle dubio) i. doctrina obscura. Et (non queriꝛ ꝙ turpe offendat pedes eundo. ſʒ) spe q̃riꝛ (q̃d taz pauci sequunꝛ eū nocte. miror et āmiror ꝙ ille arripit iter lucis. quē nunqꝫ ꝯstat scisse vl' isse viā)

Ad bellum quia durus erat migrauit achilles
Egisto thalamos ingrediente domi
Qui iacet in plumis nil durus passus in illis
Non valet assuetus vix tolerare malum

Imbribus et ventis mutat genala ssa colorem
Utitur et leuiter sole tenella cutis
Mollibus assuetus clipeum bene non gerit armis
Nec retinet gladium firmiter vncta manus

Ponit aliã pabolã di. ꝙ illi q̇ nõ sunt delicate nutriti sunt fortes. et dat nobis exemplũ ꝑ achillez. qꝛ achilles nõ fuit bñ nutritꝰ. ꝛ iõ fuit bñ fortis ad belladũ. sꝫ Egistus fuit bñ nutritus ꝛ iõ fuit luxuriosus Uñ dr. q̇ iacet in plumis nihil duri habet in illis. Cõstrue (Achilles) ille hõ (migrauit ad bellũ. qꝛ erat durus (Egista) illo viro (ingrediente thalamos domi) Et (vir q̇ iacet ĩ plumis. nil) ꝑ nõ ꝛ aliqd (nõ passus aliqd duri in ill') scꝫ plumis. ꝛ spᵉ tal' viꝛ (assuetus) scꝫ in plumis (nõ vꝫ tolerare) .i. sustinere (maluꝫ) .i. aduersitates. Et (gena lassa ymbribꝫ ꝛ ventis) .i. ꝑ ymbres ꝛ vẽtos (mutat colorẽ) .i. pulchritudinẽ (ꝛ tenella cutꝭ) i. tenera pell' (vtit leuiter sole) a sole Et spᵉ hõ (assuetꝰ mollibꝫ armis nõ bñ gerit clipeũ. Nec manus vncta) .i. mollis (nõ firmiter tenet gladiuꝫ)

Non omnis socius fidus est. non omne fidele
Pectus. non omni me sociare volo
Qui socius volet esse meus. non alter et idem
Fiat ego. qui non est satis alter ego
Non teneo socium qui scit quod nescio. vel qui
Id quod non habeo me preter illud habet
Cum socio socius deliberat omnia doctus
Cum sibi concordant consona corda duo

Ponit aliã pabolaꝫ di. ꝙ nõ oĩs socius est fidelis. nec etiaꝫ oĩe pectꝰ est fidele. immo q̇ vult eẽ bonus socius dꝫ esse fidelis. ꝛ ideo q̇ vult eẽ socius mecũ nõ sit alter ꝗꝫ ego. qꝛ q̇ est alter ꝗꝫ ego nõ est socius mecũ. Cõstrue (Nõ oĩs socius est fidus nec oĩe pectꝰ est fidele) quare (nõ volo me sociare omni) hoĩ. ꝛ supᵉ ille (q̇ volet esse socius meus fiat idem ego ꝛ nõ alter) ꝗꝫ ego. et supᵉ ille (nõ est satis alter ego. q̇ nõ) spᵉ hoc facit. Et (non teneo) illum (sociũ) meũ (q̇ scit qđ) ego (nescio. vl' q̇ id qđ) ego (nõ habeo ꝑter me habet illud) qꝛ (doctus socius deliberat oĩa cũ socio) suo (cum) .i. ex quo (duo corda consona ꝯcordãt sibi)

Crastinus ingrato procrastinat omnia more
Et de cras vno cras mihi mille facit
Cur hodie non multiplicat qui multiplicat cras
Nonne dies solem signat vterqꝫ suum
Post hodie cras esse solet cum sole reductum
Sed non cras illud quod mihi spondet habet
Cras illud nunqꝫ. nec sol orietur in illo
Cum cras venturum sit sine fine suum

Ponit aliam parabolam dicens. q̄ erat quidam homo qui vocabat crastinus. ꝛ semper spondebat suis aliquid dare pro cras. ꝛ nunq̄ deueniebat ad illud cras. quia sp̄ dicebat. cras habebitis. ꝛ nūq̄ ꝑuenit ad actum. nec etiam in corde habuit ad tradendum Construe (Crastin⁹) ille vir sic dictus (procrastinat. i. de cras in cras promittit sp̄ mihi (omnia more). i. consuetudine (ingrato). i. non grato. ꝛ supple crastinus (facit mihi mille cras de vno cras). i. de vno die crastino (cur). i. quare. sp̄ ille (nō multiplicat hodie qui multiplicat cras Nonne) quasi diceret ita (vterq; dies). i. quilibet dies (signat). i. habet (suum solem) q̄ꝛ (cras solet esse reductum cum sole post hodie). i. post hodiernum diez (Sꝫ cras non habet illud quod mihi spondet). i. promittit. quia (illud cras nūq̄ sp̄ erit (nec sol orietur in illo) supple cras (cum suum cras venturuꝫ sit sine fine) id est sine termino:

Capitulum quintum

Non sunt digna coli quecunq; coluntur in orbe
Jugera. nec fodi vinea queq; manu
Quid prodest parare solum vel fodere vitem
Cum nihil hoc fructus. nil ferat illa meri
Incultus requiescat ager. sterilisq; quiescat
Ut vitis nunq̄ vindemianda mihi
A simili cessare probo debere datorem
Qui colit indignos ꝛ sua tradit eis
Qui sua dat dignis. serit et metit vnit ꝛ amplat
Indignis vero res data tota perit.

Hoc est quintum capl̄m huius libri. in quo procedit ꝑ decem ꝛ decē versus. ꝛ potest diuidi in tot ꝑtes quot sunt particule. vt patebit in legē do lr̄am. Primo ponit sententiā prouerbialem ꝛ dicit. quid prodest arare vel fodere terram vel vitem sterilem. i. non facientē fructum. ꝛ dicit q̄ nō prodest. q̄ꝛ nullus fructus ꝓcedit de illa sterili terra vel vite. Etiam ad ꝓpositum. quid ꝓdest dare bona sua hoībus prauis vel malis. ꝑdit omnia illa. q̄ꝛ praui non curant nec memorant. Sꝫ ille qui dat bonis hominib⁹ non ꝑdit. immo serit metit vnit ꝛ amplat. Construe (quecunq; iugera) id est quelibet spacia terre (que colunt̄ in orbe nō sunt digna coli). i. arari (nec) ꝑ ꝛ non. ꝛ (queq; vinea) non est digna (fodi manu): i. cū manib⁹ (Quid prodest parare solum). i. terram (vel fodere vitem). i. vineam (nihil) pro non ꝛ aliquid (cum hoc) scꝫ solum (non ferat). i. non faciat (aliquid fructus). i. proficui. ꝛ (illa) scꝫ vinea (nil ferat meri). i. vini. Ergo (ager incultus). i. infructuosus (quiescat) ꝛ (sterilis vitis nunq̄) ꝑ non ꝛ vnq̄. non est vnq̄ (vindemianda mihi). i. a me (A simili probo datorem debere cessare qui colit indignos. ꝛ qui tradit eis sua) bona Et sp̄ ille (qui dat sua) bona (dignis. serit: metit. vnit ꝛ amplat) bona sua (Res vero data indignis perit tota) id est totaliter.

Nos asinus ridere facit dum more leonis
Pingitur. et vulpes subdola cogit idem.
Exuat hic pellem qua se putat esse leonem
Ut patiens oneris iussa sequatur heri
Hortor et vt vulpes propria sub pelle quiescat
Ne moueat risum pelle leonis ouans
Inflando se rana boui par esse volebat
Ulcisci pullos quos pede pressit aquis
Ast bos iurauit ranunculus ante creparet
Per medium quam par efficeretur ei

Ponit aliam parabolā dicēs. quod asinus facit nos ridere dū pingitur more leonis. quia leo est rex aialium. Etiā vulpes induit pellem leonis. et vult esse leo per fraudē. Dicit ergo quod vulpes stabit sub praua pelle. et asinus portabit blada ad molendinū. quia ptinet ad eos. Itē accidit quod bos ibat per campos et inuenit ranā. cui bos occidit suos ranunculos. quapropter rana indignata cupiebat fieri equalis boui vt se vlcisceretur de ranūculis suis. et cepit se inflare adeo quod mediū crepuit Construe (asinus facit nos ridere dum pingitur more leonis. et vulpes subdola cogit idē) scilicet nos ridere (hic) scilicet asinus (exuat pellē qua se putat esse leonē. vt patiēs oneris sequatur iussa). i. pcepta (heri). i. dñi. Et specialiter ego (hortor vt vulpes quiescat sub ppria pelle) et nō aliena (ne ouans). i. gaudēs (pelle leonis moueat risum) idest derisionē. Et (rana volebat esse par). i. silis (boui se inflando) rana inquā (volebat vlcisci). i. vindicare (pullos quos) bos (pressit aquis). i. in aquis (pede). i. cū pede (Ast bos iurauit) vt (ranūculus ante creparet per medium quam efficeretur par). i. silis (ei) scilicet boui

Surgentem drussus festinat radere barbam
Ne noceat lippe vocibus vmbra gene
Apponit speculum. speculo monstrante relictos
Forficibus tollit forpicibusque pilos
Et ne prurigo caput occupet omnibus horis
Lotricem promptam que lauet illud habet
Preterea facibus aquam manibusque ministrat
Quotidie scopis a scobe tecta piat
Hoc facit exterius. sed sordes colligit intus
Nec sibi crescentes radere curat eas

Ponit aliā parabolā dicēs. quod barbitonsor quidam noie drussus parat barbā ne noceat. et apponit speculū ante eos quos parat. et habet lotricē que mūdat domū interius. Et dicit autor quod iste qui mūdat domū exterius nō mundat eam interius. quia est plenus pctis Cōstrue (Drussus) ille barbitonsor (festinat radere barbā surgentē. ne vmbra lippe gene noceat vocibus.

apponit speculũ. ꝛ tollit pilos relictos forficibꝫ ꝛ forpicibꝫ speculo mõstrã
te) Et spᵉ barbitonsor (hꝫ lotricẽ, pmiptã q̃ lauet caput. ne prurigo occu
pet illud omĩbꝫ horis) ꝛ spᵉ lotrix (p̃terea ministrat faciebꝫ aquam mani
bꝫ). i. cũ manibꝫ. ꝛ spᵉ lotrix (piat). i. mundat (quotidie tecta scopis). i. cũ
scopis (a scobe). i. ab immũdicie (hoc facit exteriꝰ. sed intus colligit sor
des). i. pctã (nec curat radere eas crescẽtes sibi)

Constat vt illa manus primo ꝑpulchra lauetur.
Que sibi presumit vasa lauare dei
Munda manus mundum vas quod lauat efficit illud
Sordida sordidius q̃ꝫ foret ante facit
Tacta luto subducta sibi trahit insita sordes.
Et nigra fit subito que prius alba fuit
Non me verrucas iuste reprehendit habentem
Qui sibi portanti tubera parcit homo
Ulceribus plenum primo se liberet ipsum.
Postea verrucas rideat ille meas.

Ponit aliã parabolam dicẽs. ꝙ certũ est ꝙ illa manus pulchra laueť q̃
p̃sumit lauare vasa dei. qꝛ notũ est satis ꝙ si manꝰ fuerit immũda vas
qd̃ lauabit erit immũdum. Concludit ḡ. si manus nigra ponať in luto
turpi. tũc efficieť turpior. Itẽ hõ qui hꝫ verrucas in manu nõ dꝫ me deri
dere si ego habeã eas. qꝛ si diceret q̃re tu habes verrucas. possem etiã di
cere q̃re tu habes. Sꝫ qñ q̇s est purus tũc bñ p̃t rephendere alios Cõ
strue (Constat). i. certũ est (vt illa manꝰ ꝑpulchra laueť ṗmo q̃ p̃sumit
sibi lauare vasa dei) qꝛ (mũda manꝰ efficit). i. facit (illud vas mũdũ qd̃
lauat) ꝛ manꝰ (sordida facit) vas (sordidius q̃ꝫ ante foret). i. fuit. ꝛ spᵉ
manꝰ (tacta luto) ꝛ (subducta) atq̃ꝫ (insita) spᵉ luto (trahit sibi sordes)
id ẽ putredines. ꝛ spᵉ manꝰ (fit subito nig̃ q̃ ṗus fuit alba) sic (hõ nõ iu
ste rephendit me hñtẽ verrucas. q̇ ꝑcit sibi portãti tubera). i. gibbos. ḡ
hõ (liberꝫ ṗmo scipm vlceribꝫ plenũ. ꝛ postea ille rideat verrucas meas)

Nemo potest pugilem nexu prosternere fortem
Ni lucte patiens aggrediatur eum
Nunq̃ꝫ formose cecidissent menia troye
Ni ceptus fuerit quo cecidere labor
Incipiat quicũq̃ꝫ cupit bonus ꝛ pius esse
Dimidium facti qui bene cepit habet
Quomodo fiet opus nisi primitus incipiatur
Omnia principium constat habere suum
Audacem fortuna iuuat. nil grande cor audax
Terret. nil animi quicquid abhorret habet

Ponit aliā parabolam dicens. ꝙ nemo potest ꝓsternere fortem pu-gilem nexu. i. in lucta. nisi egrediat fortis vel sit patiens dimittendo se ꝓsternere in terram. sicut menia troye nūqꝫ cecidissent nisi labor fuisset in-ceptus quo ceciderūt. Et ille incipiat bene qnicūqꝫ cupit esse bon⁹ ⁊ pi⁹ quia qui bene incepit iam dimidiū effectus habet. qꝛ quod noua testa ca-pit inueterata sapit. quia deus dicit: incipe ⁊ ego iuuabo te. ideo vult cō-cludere ꝙ fortuna iuuat audacem. Construe (nemo p̄t ꝓsternere). i. supare (nexu lucte). i. in congressu certaminis (fortem pugilem. ni) ꝓ nisi (patiens aggrediat eum) fortem. Item (menia formose troye nūqꝫ ceci-dissent nisi labor fuisset inceptus quo cecidere). i. ceciderūt. Et supple il-le (incipiat quicūqꝫ cupit esse bonus ⁊ pius) quia (qui bene incepit hꝫ di-midiū facti). i. effectus (qūo opus fiet nisi incipiatur ꝑmitus) qꝛ (ꝯstat oīa habere suū principiū) ⁊ (fortuna iuuat audaces. nil) ꝓ non ⁊ aliq̄d et (aliq̄d grande nō terret cor audax. nil) ꝓ non ⁊ aliq̄d (quicq̄d abhor-ret non habet aliquid animi) scꝫ magnanimitatis

Non potis est magnus gibbo prohibente camelus
Pertansire breuis leue foramen acus.
Nec transire sinit locupletem ianua celi
Dum cogit miserum sistere pondus opis
Cur anime mortem tam prauo corde requirit
Cur sibi quod tollit viuere captat homo
Felix est pauper quem pauperat ipsa voluntas
Non est quod terga cum petit alta grauet.
Nec latro nec predo nec fur. vafer insidiatur
Dum capit assumptas absqꝫ timore vias

Ponit aliam parabolam dicens ꝙ camelus habēs gibbū in dorso nō potest transire ꝑ foramē acus. Etiam dicit ꝙ mirū est locupletē intra-re regnū celorum. est tñ ibi differētia. qꝛ aliqui sunt de bona fide ⁊ aliqui non. Deīn dicit. ꝙ ille q̄ est pauꝑ volūtate est felix. sed q̄ non est volūta-rie pauꝑ est infelix. qꝛ si pauꝑ vadat ꝑ nemora vel ꝑ alium locū vadit le-uiter. ⁊ diues non. sed semꝑ timet amittere suas diuitias nec vult gau-dere Construe (Camelus magnus nō est potis). i. potens (ꝑtrāsire foramen acus breuis). i. parui (nec ianua celi sinit locupletem transire) id est intrare (dū pondus opis). i. diuitiarū (cogit miserum sistere) id ē stare (cur homo requirit mortem anime tam prauo corde). i. cuꝫ iniqua ꝯscientia (cur homo tollit sibi) illud (quod captat viuere). i. vitam Et ille (pauꝑ est felix quem ipsa voluntas pauperat) id est pauperem facit. et (non est quod grauet terga) id est decipiat (cum petit alta) id est cele-stia (Nec latro. nec predo. nec fur. nec vafer). i. cautus vel subtilis (insi-diatur). i. insidias ponit (dū capit vias assumptas absqꝫ timore)

Mille vie ducunt hominem ꝑ secula rhomam
Qui dominum toto querere corde volunt

Est via que ducit monts direccta per altos
Vepribus et spinis arduitate grauis
Est quoqꝫ nõnullus callis. quem calculus asper
Asperat. et plantas quotidianus arat
Est via per ponthum. via per deserta. per ymas
Valles. per scopulos. per loca dura pedi
Per nemus et latebras. per lustra timenda ferarum
Per spinas tribulos. per luculenta vaga

Ponit aliaz ꝑabolam di. ꝙ multe vie ducũt hoïem romã etiaz q̃ vult q̃rere dñm ex toto corde suo via directa est q̃ surgit ꝑ altos montes. et nõ nullus callis. i. aliq̃s callis paru⁹ siue lapis superat aspera. Etiam via est ꝑ ponthũ ꝑ deserta. vt apparet in textu. ideo concludit ꝙ multe sunt vie eundi ad paradisum. quia aliqui vadunt per elemosinas. ⁊ aliq̃ per peregrinationes. ⁊ sic de alijs Cõstrue (mille vie ducũt hoïes romã ꝑ secula. qui volũt querere toto corde dñm via est directa q̃ ducit ꝑ montes altos) via est (vepribꝫ et spinis grauis arduitate). i. altitudine (quoqꝫ). i. certe (nõ nullus callis) id est aliquis (est quem asper calculus) id ē paruus lapis (asperat. ⁊ arat quotidianus) supͤ calculus (plantas. via est ꝑ ponthũ. via) supͤ est (ꝑ deserta) via est (per loca dura pedi) via est (per nemus) via est (per latebras) via est (per vaga luculenta) via est (ꝑ spinas et tribulos) via est (ꝑ lustra timenda ferarum.

Semper hiat coruus: semperqꝫ cadauera captat
Semper amat mortem. mors quoqꝫ pascit eum
Quem sua debilitas. et quem premit ipsa senectus
Letificant illum cum putat ipse mori
Non solum coruus morituris insidiatur
Maxima pars hominum iam facit illud idem
Filius ante diem mortem patris optat vt heres
Fiat et vt miseras lege capescat opes
Prochdolor in clerum transit dolor et scelus illud
Hic emit ecclesiam dum tenet alter eam

Ponit aliã ꝑabolaz di. ꝙ sꝑ coruus hiat vt habeat cadauera. amat mortez semꝑ vt mors pascat eũ. etiã ille quẽ debilitas sua p̃mit. et ille quẽ senectus premit letificat eũ. Itẽ non insidiatur coruus solum morituris. qꝛ maxima pars hominũ facit hoc. qꝛ filius optat mortem patris. vt. s. capescat multas res ⁊ opes. sed ille dolus existẽs inter laicos iam trãsit in clerum. qꝛ vn⁹ emit ecc̃iam dum alter adhuc viuit Cõstrue (coru⁹ hyat sꝑ et captat). i. cupit (cadauera. amat semꝑ mortem. quoqꝫ). i. certe (mors pascit eum. et quem sua debilitas et quem sua senectus premit letificant illum) supͤ coruũ. qꝛ (ipse putat mori) scꝫ predictos coru⁹ non

soluz insidiatur morituris.ps maxima hoim facit hoc iaz).i.nunc(illud
idez.filius optat).i.desiderat(mortez patris an diem).i.an tps(vt fiat
heres & habeat multas opes).i.diuitias(.pch dolor illud scelus transit)
.i.succedit(in clex.dn),p qn (alter tenet eccia3.& hic)sc3 alius (emit ea)

Bis bos percutitur dum ferrum sentit acutum
Si contra stimulum calcitret ipse suum
Efficit ex vno duo vulnera vulnere ferrum
Ulterior primo peior et ictus erit
Cur igitur domino serui parere coacti
In dominum rabie pectoris arma leuant
Hic furor.hec rabies.hec indignatio risum
Prebet.et inuisum querit habere malum
Dum caput oppositum dno stomachante tenebit
Grauiter euasit vincula dauus heri

¶ Ponit aliam pabolam dicens.q bos pcutitur dum calcitrat cotra stimulu.& facit duo vulnera ex vno vulnere.& vlterior ict9 e peior prio.ergo cu serui coacti parere domino.leuant pectoris rabiem cotra eum.hic furor.hec rabies.hec indignatio mouet nos in risum.ideo concludit q nos debemus facere sicut faciebat ille seruus qui erat patiens coraz domino suo.qz cum dominus suus iracebatur sibi.patienter sustulit omnia facta domini ¶ Construe(bos pcutit bis du sentit ferrum acutuz).i.aspex.et(si ipe)sc3 bos(calcitrat ptra stimulum(suu ferru efficit) id est facit(duo vulnera ex vno vulnere & ictus vlterior).i.posterior(e peior primo(Cur igit serui coacti parere)id est obedire(domino leuat arma contra dnm suum rabie pectoris.hic furor.hec rabies hec indignatio pbet risum.et querit habere maluz inuisum)s^e ille seruus(euasit suauiter vincula heri).i.dmi (dum tenebit caput oppositum).i.pronuz.et hoc(domino stomachante).i.irascente

Immomentaneo non est modus immoderato
Dum baratro donat quicquid habere potest
Non minus excedit normam rationis auarus
Dum nil expendens semper aceruat opes
Nemo sequatur eos.quoniam viciosus vterq3
Est via quam virtus inter vtruq3 docet
Hic canis ille lupus cum carnem deuorat alter
Vulpes vt occultet seu canis alter opes
Frontibus aduersis pugnantia crimina secum
Vitet.qui vite capere curat iter

Ponit alia3 pabola di.q sicut imometaneus imoderate sua exponit sic no minus auarus excedit via3 ronis sua nimis stricte retinedo.& sic nul

lus sequat eos. sȝ tenendū est mediū. Et dt ꝙ immomentaneus assilat cani. Postea dicit ꝙ ille qui vult cape iter vite. crimina vitet pugnātia frontibꝫ aduersis Construe (modus nō est imomētaneo imoderato. dū donat baratro) .i. inferno (qcqd pōt habere. auarꝰ nō minus excedit normā rōnis. dū nihil expēdēs sp acervat opes) .i. accumulat diuitias. nemo sequat eos. qm vterqꝫ est viciosus. via est quā virtus inter vtrūqꝫ docet. hic canis) .i. pmo viuit sicut canis (ille. i. alter est (lupus. cuȝ alter deuorat carnē. vt vulpes seu canis alter occultat opes) .i. diuitias (crimina pugnātia secū frontibus. aduersis vitet. q curat cape iter vite)

Capitulum sextum

Si quis arare sibi fructuosum curat agellum
Et mandare suum postea semen ei
Primitus extirpet spinas. que frugibus obsunt
Et vepres si que sint ibi falce metet
Obsunt et filices. cilices delere nociuas
Studet. qui segetes purificare volet
Non segetes qocunqꝫ solum cum semine profert
Emergunt sordes luxuriante fimo
Cura vigil bene curat agros. incuria quippe
Reddit eos steriles vnde poeta refert
Neglectis vrendo filix. innascitur agris
Per filicem vicium denotat ipse viri

¶ Istud est sextuȝ caplm et vltimū huius libri in quo autor pcedit p duodecim vsus ꝯnūerando sp sua documenta. Et pt diuidi in plures ptes que patebūt in pcessu. Primo dt ꝙ ille q vult arare agellū suū ⁊ mādare ei semē suuȝ. dȝ penitus ⁊ pus extirpare spinas q obsunt frugibꝫ. ⁊ metat vepres falce q sunt ibi. Postea dt ꝙ q vult cape corpus xpi. dȝ eē mūdus et mundare ꝯsciam suā Cōstrue (si qs curat arare sibi agellū) .i. agrū (fructuosuȝ. et) sc curat (mandare postea ei semē suuȝ. extirpet) id est eradicet (pmitus spinas q obsunt frugibꝫ) .i. nocēt (et si vipres) id ē tribulos (ibi sint. metet falce) tali instrumento (qui volet purificare segetes. studet delere nociuas cilices ⁊ filices) sc que (obsunt non est seges. quodcūqꝫ soluȝ) .i. terra (profert cū semine fimo luxuriante emergūt sordes. vigil cura bene curat agros quippe) .i. certe (reddit eos steriles incuria. vnde poeta refert) .i. dt (filix vrenda innascit agris neglectis. vitiū viri) .i. hois (ipe denotat) .i. putat (p filicē) per talem herbam

Nescit homo quid dulcis habet dulcedinis esca
Qui nunqꝫ didicit. quid foret ipsa fames
Post sitis ardorem post esuriem duo nobis
Dulcia sunt valde potus et ipse cibus

Dulcius herescunt humano mella palato
Si malus hoc ipsum mordeat ante sapor
Qui patitur frigus calidos veneratur amictus
Qui morbum magnum. forte salutis ouat
Qui bona falsa soli considerat et bona celi
Falsa sinat penitus. et bona vera petat
Pectus ab illicitis et casibus exuat orbis
Qui volet in celis anticipare locum

Ponit aliã pabolã di. ꝙ hõ qui nũꝗ͂ habuit famẽ nescit cognoscere dulcedinẽ esce. ꝛ ꝙ cibꝫ ꝛ potus sꝫ duo valde dulcia. ꝛ dt etiaz ꝙ hõ postꝗ͂ gustauit res amaras dulcia sunt sibi postmodũ placidiora. Et q̇ ꝯsiderat bona celi et falsa bona soli. id est mundi. debet dimittere falsa ꝛ petere vera bona Et dicitt etiam ꝙ qui vult anticipare locuz in paradiso debet se cauere ab illicitis casibꝫ ꝛ factis exuendo se anteꝗ͂ moriat̃ ab ipsis ꝛ mũdando ꝯscientiã suã Cõstrue (nescit hõ q̇d dulcis esca). i. cibus (habeat dulcedinis. q̇ nunꝗ͂ didicit q̇d ipa fames foret). i. eẽꝫ (potus ꝛ ipse cibus dulcia sꝫ nobis valde post ardorez sitis). i. post esuriez (mella herescũt dulcius palato hũano si malus sapor mordeat ipm ante hoc) id est ante dulcem saporem. suppᵉ ille (qui patit̃ frigus venerat̃ calidos amictus) et ille (qui supᵉ patit̃ (magnũ morbuz) ouat forte salutis Qui ꝯsiderat bona soli). i. terre (esse falsa. et bona celi esse vera sinat). i. dimittat (penitus falsa et petat bona vera) supᵉ ille (exuat pectus a casibꝫ). i. sceleribꝫ omnibus. qui volet anticipare) id est obtinere (locum in celis) vñ᷑. Non meminit dulcia qui non gustauit amara. Nescit homo plenꝰ vitam quam ducit egenus

Non bene viuit homo. quem rerum sollicitudo
Torquet et examinat nocte dieꝗ͂ metus
Non bene securus dormit qui perdere vitam
Una cum rebus quas habet ipse timet
Unde per exemplum legimus monstrasse tyrannum
Qui non vt dicit verna beatus erit
Ad foueam ductus supra caput ipsius ensis
Pendebat tenui vix. retinente filo
Huic dapi ꝯiunctam restem percepit et ausus
Non erat his. quoniam vidit vtrinꝗ͂ necem
Sic ait est de me lapsum casumꝗ͂ timente
Est certum propria morte vel hoste mori
Ponit vnam parabolaz dicẽs. ꝙ nõ bene viuit homo quem torquet sollicitudo. et metus seu timor examinat die ac nocte. etiam ille nunꝗ͂ dor-

mit secutus qui dubitat ꝑdere vitã cũ diuitijs suis. Vñ erat quidam hõmo q̃ vocabat tyrannus. ille erat in aliqua aqua ⁊ habebat sitim nec audebat potare. habebat pomũ supra nasuz ⁊ non audebat comedere. q̃a habebat ensem supra caput suũ. Sic est de diuite q̃ semꝑ timet de inimico Cõstrue (hõ nõ viuit bene quẽ sollicitudo rerũ torquet). i. molestat (⁊ metus examinat die q̃z) pro ⁊ (nocte) s. ille (nõ bñ dormit securus q̃ timet ꝑdere vitam. vna) id est pariter (cũ rebus quas ipse hz. vnde legimus ꝑ exemplum). i. ꝑ similitudinez (monstrasse tyrannum. q̃ verna) id ẽ famulus (vt dicit non erit beatus) s. tyrannus (ductus ad foueaz pendebat supra caput ipsius) s. tyranni (ensis). i. gladi⁹ (retinente vix tenui filo) s. tyrannus (ꝑcepit restem). i. cordam (coniunctam huic dapi) ⁊ s. tyrannus (nõ erat ausus) s. comedere (q̃m vidit vtriusq̃z necẽ scz ensis ⁊ corde (⁊ dt sic deme) ⁊ hoc (timente casum. q̃z), p et (lapsum. certum est mori ꝓpria morte vel hoste) id est ab hoste

Ad mala facta malus socius socium trahit. et sic
Fit malus et nequam qui fuit ante bonus
Nec mirum. quoniam velocior ad mala pes est
Quã sit ad illud opus. quod deus optat agi
Ima petit leuius q̃z surgat ad ardua pondus
Quod vix de terra colla bouina trahunt
Nonne boues qui plaustra trahunt q̃nq̃z trahuntur
Dum tota decliuo tramite mota ruit
Cum trahit hec sursum q̃ztum valet ille deorsum
Impedit hec illum retroq̃z sepe cadit
Nam magis est pronum celso de vertice sumptum
Quã quod ab occidua valle resurgit iter

Ponit aliam parabolã dicens. q̃ malus socius trahit bonuz ad se. et fit malus ⁊ nequã qui fuerat ante bonus. nec est mirum q̃z pes hominis velocior est ad malũ q̃z ad bonũ. ⁊ q̃z ad illud qd deus optat agi. Dicit etiã q̃ pondus graue leuius tendit ad yma q̃z ad ardua. ⁊ etiam boues trahentes currum aliq̃n trahunt. Ideo dt q̃ ille qui vult esse bon⁹ et iustus non debet sequi malos Con. (socius malus trahit bonum sociũ ad mala) s. opa. ⁊ (fit malus ⁊ nequã qui fuit ante bonus. Nec est mirũ). i. non debes mirari (q̃m) pro q̃z (pes) scz hominis (est velocior ad mala) s. opera (q̃z sit ad illud qd deus optat agi). i. desiderat fieri (pondus petit ima). i. inferiora (leuius q̃z surgat in ardua. quod) s. pondus (colla bouina trahunt vix de terra. nõne boues q̃ trahunt plaustra hic sursum quantũ valet. illa deorsum. hec) scz rota (impedit illũ. q̃z) pro et (cadit sepe retro iter sumptum de vertice celso. non est magis pronum. q̃z) supple illud (quod surgit de occidua valle)

Aduena siluarum si bestia forte caninam

Incidit in turbam nonne peribit ibi
Nonne chilindorum moriuntur morsibus illi
Quos via vel casus protrahit inter eos
Quis (nisi sit serpens) serpentibus associatur
Cum grauiter pugnant id quod inheret eis
Marcescunt flores et gramina mortificantur
Que solo tactu fusa venena cremant
Hos inter pueros dubios gens martia ponit
Utrum se geniti sint ita scire volens
Illis namqȝ solis parcunt (vt dicit) angues
Dum sibi blandicijs oris amicat eos

Ponit aliã parabolã dicens. ꝙ si bestia aduena siluaruȝ cadat inter turbã caninã. nõ ne peribit ibi. Sic aliqui reges habent leones et quã- do volunt scire vtrũ homo sit bonus vel malus ponũt ipm inter leones et si talis sit prauus cito est mortuus. si sit bonus ipsi dimittũt eũ Etiã aliqui solent ponere añ tales leones pueros eoruȝ volentes pscrutari an ab ipsis sint geniti Construe (nonne). i. nunquid (si bestia aduena sil uarũ) id est aliena (cadat in turbã caninã peribit ibi) id est capiet (non ne illi moriuntur morsibus chilindoꝝ) id est illoꝝ serpentum (quos via vel casus protrahit) id est ducit (inter eos) supple chilindros (quis as- sociatur serpentibus nisi sit serpens. cum grauiter pungant id quod in- heret eis) id est adheret serpẽtibus (marcescunt flores ⁊ gramina mor- tificantur. que venena cremant solo tactu. gens marina) talis populus (ponit pueros inter hec) s[e] venena (volens ita) id est taliter (scire vtrũ sint geniti se) id est a se (angues parcũt illis solis) supple legitimis (vt dicitur) dum supple anguis (amicat eos blandicijs oris)

Cum curuare potes vel curuam tendere virgam
Fac vt ad libitũ stet tua planta tuum
Cum vetus in magnũ fuerit solidata vigorem
Non leuiter flectes imperiale caput
Rursus si tortam patieris surgere primum
Semp vt est primo torta manebit eam
Sic homo dum puer est doceatur iussa tenere
Ne cor assuetis imbuat ille malis
Arg[i]llam figulus q̃uis mutauerit ollam
Sed sicce formam non adhibere potest
Ceruinam pellem latrat p tecta catellus
Primitus ad siluas doctus vt ire queat

Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ plantam tuaȝ curuabis ad placi

tum dū recens ꝛ adhuc iuuenis sit. qꝛ si velis eam curuare qn̄ erit robu stioꝛ ꝛ magna nō posses. Etiam dt ꝙ qn̄ puer est iuuenis debes ipsuꝫ bonis moꝛibus assuefacere. Item dt ꝙ figulus nō potest facere foꝛmaꝫ ollaꝝ dum terra est sicca. sed dum est humida facit voluntatem suam. Item paruus canis latrat ꝑ tectam pellem ceruinā coꝛam ipso. vt queat ire doctus ad siluas Construe (fac vt tua planta sit ad libitū tuū dum potes curuare ipām) sc quia (cum vetus fuerit solidata in vigoꝛē magnū. non flectes libenter caput imperiale. Rursus si pꝛimum) id est in pꝛincipio (patieris surgere toꝛtam) id est curuā (semꝑ ea) scꝫ planta (manebit toꝛta. vt est pꝛimo. Sic homo dum puer est doceat tenere iussa) id est ꝑcepta (ne ille) sc puer (imbuat coꝛ malis assuetis) id est consuetudinibꝰ. ꝛ (q̄muis figulus mutauerit ollam argillam) .s. de tali terra factam sicce) sc terre (catellus latrat pelllem ceruinā ꝑ tectū pꝛimitus. vt quea) id est possit ire (doctus ad siluas) id est ad nemoꝛa

Tres seruos tribus vsqꝫ modis seruire videmus
Non vni domino tres simul immo tribus
Est nam. qui vult vite fidens mercede future
Subiacet imperijs obsequijsqꝫ dei
Hic seruus non est. quoniam qui frena salubꝛis
Iusticie patit. liber et altus erit
Est quoqꝫ qui misero subiectus paret homello
Ut quondam pꝛimi constituere patres
Non tamen hunc totum sibi subiugat imperiosum
Interioꝛ vinculis non retinetur homo
Tercius est seruus vitio qui semꝑ obedit
Hic penitus seruus viuit vtroqꝫ modo

Ponit aliā parabolā dicens. ꝙ sunt tres serui in isto mundo qui seruiunt tribus. quoꝝ vnus seruit deo. ꝛ iste non vocat ꝓpꝛie seruus. Alter seruit homini. ꝛ iste vocat seruus liber. Alter seruit diabolo. ꝛ iste ꝓpꝛie vocat seruus Con. (videmus tres seruos tribꝰ modis seruire. nō) sc seruiunt (vni) supple dn̄o (immo tribus. nā) sc ille (qui est fidens mercede dei. hic nō est seruus) sc qꝛ est liber (qm̄ qui patitur frena iusticie salubꝛis erit liber et altus. quoqꝫ) .i. certe (est subiectus qui paret) .i. obedit (misero homello) .i. homini (vt pꝛimi patres quondā constituere) .i. cōstituerunt (non subiugat sibi hunc totum imperiosum. homo interioꝛ) id est anima (non retinetur vinculis (tercius est seruus qui semꝑ obedit vitio. hic (seruꝰ venit penitus vtroqꝫ modo) .i. subijcitur hominibus ꝛ diabolo committendo vitia

Ut ꝑpendiculo paries equet opoꝛtet
Ac domus hoc ipso deficiente ruat
Quomodo stare potest titubantis machina mūdi

Doctrinale altum

Si fundamentum debile fallat opus
A simili. si quis sublimes tendit ad artes
Principio partes corde necesse sciat
Artes post partes veteres didicere poete
Idcirco magnum promeruere decus
Primo dictantes et postea versificantes
Tendentes ferule supposuere manus
Partibus imbutos sapientia duxit athenas
Quadriuium triuio continuando sibi

Ponit aliã parabolã dicens. ꝙ si aliquis nitit᷑ facere domum illa domus nõ poterit sustentari nisi habeat bonũ fundamentũ. ⁊ ꝙ ptes siue muri equentur ppendiculo. ne muri titubantes cadant ꝓpter defectum fundamentoꝝ ⁊ opus fallat. id est deficiat Ad ꝓpositũ dr̃ ꝙ si aliq̃s tendat ad artes sublimes. necesse est vt primo sciat principia et ptes corde tenus. quia qui nescit ptes inuanũ tendit ad artes. Cõstrue (oportet vt paries equetur) id est aptetur (ppendiculo) id est mensure (ne domꝰ ruat) id est cadat (hoc ipso) scʒ muro (deficiente. quomõ machina muri titubantis) id est trementis (potest stare. si debile fundamentũ opus fallat) id est destruit (A simili. si quis tendit ad sublimes artes) id est ad maiores scientias (necesse) sᵉ est (vt sciat primo partes corde). i. cordetenus (veteres poete didicere) id est didicerunt artes post partes (idcirco) id est ideo (promeruere) id est pmeruerunt (magnum decus) id ẽ honorem (primo dictantes) id est componentes (⁊ postea versificãtes manus tendentes supposuere) id est supposuerunt (ferule partibus imbutos sapiẽtia) id est arte (cõtinuando sibi) id est partibus (triuio) id ẽ scientie triuiali. scʒ grammatice. logice. et rhetorice (quadriuium) id est geometriam. astrologiam. arismetricã. ⁊ musicam

Illicitos miserande puer compesce furores
Scito ꝙ ad mortem commouet hostis eos
Aufert his mentem miserosq̃ʒ videto dolores
Altera plus istis sunt meditanda tibi
Esto memor ꝙ puluis eris et vermibus esca
In gelida putris qñ iacebis humo
Non erit in mundo qui te velit vltra videre
Cum tua rancidior sit carne rupta caro
Cur proprio caput ense cecas. cur sponte cathenas
Demonis incurris. cur sua iussa facis
Motibus assidue surgentibus obuius obsta
Nec superet. qui te sic superare putat

Parabolarum Alani

Hic autor ponit vnã parabolam dicens sic. O puer miserande compesce furores illicitos. quia diabolus mouet eos. vt ducat te ad mortem. auferendo tibi mentẽ de his que debes cogitare. scilicet quod fueris quod sis et quid eris et quõo tu de limo terre es factus. Et memor eris quod cras eris puluis et cinis. et cum in terra sepultus fueris eris ipsis vermibus putrida esca. Et nõ erit aliquis amicorum qui te amplius cupiat videre quia caro tua erit rãcidior et magis putrida quam caro corrupta. Quare ergo secas capud tuum proprio ense. Et quare incurris sponte cathenas et laqueos demonis voluntatẽ eius implendo. Ergo resistere debes temptationibus et instantibus suggestionibus diaboli. ne ipse te vincat in profundũ inferni te perducendo Construe (O miserande puer) .i. o miser homo (cõpesce) i. reprime (illicitos furores) .i. praua opera (scito) .i. scire debes (quod hostis) .i. diabolus (cõmouet) .i. excitat (eos) scilicet furores (ad mortem) .i. ad eternã dãnatiõem. super diabolus (aufert) .i. auertit (mentem) .i. cogitatiõem (his) .i. ab his que debes cogitare (quod) pro et (videro) .i. cogita (miseros dolores) .i. magnas miserias. scilicet huius mundi (Altera) supple miseranda (sunt meditanda) .i. cogitanda (tibi) a te (plus) scilicet predictis (Esto memor) .i. sis recordãs (quod eris) .i. efficieris (puluis) .i. cinis (et esca) .i. cibus (vermibus. quãdo iacebis putris) .i. putrescens (in gelida humo) .i. in frigida terra. et supple aliquis homo (non erit in mundo qui velit) .i. cupiat (videre te vltra) id est amplius (cum) .i. ex quo (caro tua) .i. corpus tuum (sit rancidior) .i. fetidior (carne rupta) id est corrupta (Cur) .i. quare (secas) .i. occidis (caput tuum) .i. animam tuam (proprio ense) .i. proprijs operibus tuis. et (cur incurris) .i. incidis (sponte) .i. voluntarie (cathenas) .i. laqueos (demonis) id est diaboli. et (cur facis sua iussa) .i. suam voluntatem. supple o homo tu (obuius) .i. resistens (obsta) .i. resiste (motibus surgentibus) id est suggestionibus instantibus (assidue) .i. continue (ne) pro vt nõ. vt supple diabolus non (superet te) .i. deuincat te sibi consentiendo (qui) scilicet diabolus (putat) id est estimat (sic superare te) .i. deuincere te.

Heu quid homo tantum querit qui transit vt vmbra
Qui nunc stare putat: nunc cadit ima petens
Quid certum manet huic. nisi mors et mortis himago
Hunc semper sequitur. hunc tenet: huncque trahit
Heu cur gaudet homo. cur ille superbit. et ad quid
Cur ducit statum. qui cinis est et erit
Cur cupit et metit. et cur sibi subdere temptat
Omnia cur semper viuere posse putat
Non sic non. quoniam perit illa putatio vana
Ros cadit. et vite rursus ad ima ruit
Sic stat homo vel dic quo facto cetera constant
Quid plus sunt. vana. singula queque nihil

Doctrinale altum

Hic dicit. quid homo tm̄ querit cumulare diuitias. qꝛ qn̄ credit firmiter stare tunc transit vt vmbra. ꝛ ad ima cadit. Et nihil homini manet certum nisi mors et hymago mortis. quia semꝑ sequitur hominem semꝑ trahit atqꝫ semꝑ tenet. Heu cur homo gaudet siue superbit. ꝛ ad quid Cur etiam ipse homo magnū ducit statum siue pompā qui cinis ē et erit. Et cur cupit sibi omnia subdere putādo se semper viuere posse Sed non est sic. qm̄ illa putatio vana perit et deficit atqꝫ cadit sicut ros et ruit in nihilum. ꝛ memoria eius perit de terra acsi nunqꝫ fuisset super terram Quid amplius. omnia que possit homo in hoc mundo consequi vana sunt ꝛ transitoria. nec in ipsis aliquid firmitatis esse cōstat. Et iō homo debet illa cupere que sunt vera et eterna bona non transitoria siue caduca operando virtuose et se exercendo in rebꝰ pijs. ꝛ vt ipsis mediantibꝫ possit consequi regnum celoꝝ. quod nobis concedere dignetur qui regnat trinus et vnus in secula seculoꝝ. A M E N

Construe (Heu quid). i. ad quid (homo querit). i. cumulat (tantū) sc diuitiaꝝ (qui) scꝫ homo (transit). i. perit (vt vmbra) id est ad nihilū (qui) scꝫ homo (putat nunc stare) sc firmiter. ꝛ ipse (cadit nunc petens ima). i. infimū statum (Quid certuꝫ manet huic) scꝫ homini (nisi mors et hymago mortis) qꝛ mors (semꝑ sequitur hunc. semꝑ trahit hunc. atqꝫ semꝑ tenet hunc) scꝫ hoiem (Heu cur homo gaudet. cur ille suꝑbit) id est exaltat se (et ad quid) sc superbit. et (cur ducit statum). i. pompaꝫ (qui est cinis et erit) cinis (Cur cupit) i. quare auarus est (ꝛ metit) id ē cumulat (ꝛ cur temptat subdere sibi omnia. cur semꝑ putat). i. estimat se (posse viuere) in hoc mūdo (Non sic nō sic) sc erit (quoniā illa vana putatio perit vt ros) a facie solis (et ruit). i. cadit (rursus). i. iteruꝫ (ad ima vite). i. ad terminū vite (Sic homo stat) scꝫ in hoc mundo (vel dic quo facto). i. qua ꝯditione (cetera) sc opera hois (constāt). i. reputātur (quid plus sunt) nisi (singula vana) sunt. et (queqꝫ). i. quecunqꝫ facta hominis sc sunt (nihil) id est ad nihilum reputantur.

Doctrinale altum parabolaꝝ Alani cum glosa finit feliciter Impressum Colonie per Henricum Quentell